

İngiltere'den Beklerken Rusya'nın AİHM Oyunu

Rusya, Sözleşme'yi onayladığı 1998'den bu yana AİHM'in hakkında en çok ihlal kararı verdiği üç ülkeden biri. Bu güne kadar Rusya'nın ihlalleri giderim süresi oldukça uzun zaman alırken, Aralık'ta Duma'nın Anayasa Mahkemesi'ne AİHM kararlarını by-pass etme yetkisi vermesiyle Rusya bu sorununu da çözmüş gibi gözüküyor!

AİHM, 2014'te Rusya aleyhine yapılan toplam 15 bin 792 başvurudan 15 bin 574'ü hakkında kabul edilemezlik ya da davanın düşürülmesi kararı verirken, ihlal bulunduğu 129 davadan 122'sindeyse en az bir Sözleşme hükmünün ihlalini tespit etti. Rusya'da alınan son karardan sonra ne olacağıysa meçhul.

İHLALLERİ İÇ HUKUKTA MEŞRULAŞTIRMA YOLU?

Yasemin KARADAĞ

Uluslararası alanda insan haklarının korunması söz konusu olduğunda en etkili düzenleme kabul edilen AİHS ve Sözleşme'nin ortaya çıkardığı yargı mekanizması AİHM, zaman içerisinde üye ülkeler içinde çıkan çatlak seslere rağmen bu özelliğini korumaya çalışıyor. Uzun bir süre önce Britanya'da başlayan AİHS üyeliğinden çekilme tartışmaları, 2015 genel seçimlerine hazırlanan İngiltere'de partililerin seçim kampanyalarında yer alan vaatler arasında bile yerini almış ve ülkede uzun tartışmalara gebe olmuştu. Britanya hâlihazırda konuyu tartışmaya devam ederse, Rusya bu "soruna" en kestirme yoldan çözüm buldu bile. Avrupa Konseyi'nin en sorunlu üyesi, Aralık başında AİHM kararlarının iç hukuka entegre edilmesine ilişkin düzenlemesini kabul etti. (devamı 3.sayfada)

★
**İspanya Siyasetinde
Yeni Dönem**
Esra AKGEMCİ
sayfa 4

★
**Portekiz'e Sosyalist
Başbakan**
Ayşe Elif YILDIRIM
sayfa 5

★
**İngiltere'nin AB
Referandumu**
Damla ÜNSEVER
sayfa 7

★
**İklim'e Filantrokapitalist
Dokunuş**
Elâ BİLGEN
sayfa 10-11

★
**'Sıfır Tolerans' mı
'Sıfır Çözüm' mü?**
Yasemin KARADAĞ
sayfa 12-13

★
**Avrupa'da
Avukatlar**
Betül DİNLER
sayfa 14-15

★
**Portre:
Otto von Bismarck**
Melisa TEKELİ
sayfa 16-17

★
**Finlandiya'da
Yardım Zamanı**
Aygün KARLI
sayfa 18

Fransa'nın 'Korkutan' Seçimi

Onur HAZNEDAR

Paris saldırılarının yaralarını daha yeni yeni saran Fransa halkı, yılı bir seçim maratonuyla tamamladı. Biri sene başında biri de sene sonunda olmak üzere iki büyük terör eylemiyle sarsılan ve gün geçtikçe özgürlük-güvenlik

denkleminde daha çok güvenliğin ön plana çıktığı bir toplum olma yönünde ilerleyen Fransızların bu seçimlerde nasıl bir tavır sergileyeceği büyük merak konusuydu. Böylesine bir korku ikliminin hâkim olduğu bir at-

mosferde de tahminler aşırı sağ unsurların öne çıkacağı yönündeydi. İlk tur seçimlerinde Marine Le Pen'in partisi Ulusal Cephe (FN) birinci parti olarak çıkmasıyla da bu tahmin gerçekleşmiş oldu. Bu sonuçla birlikte Fransız toplu-

munun en azından bir bölümünde korku katsayısı bir kat daha artsa da, geleneksel reflekslerin devreye girmesiyle ikinci turda "korkulan" olmadı.

Tarihi zafer

6 Aralık'ta gerçekleşen ilk tur bölgesel seçimlerinde oyların yüzde 28'ini almayı başaran Ulusal Cephe, 13 bölgenin altısında birinci parti olarak çıkmayı başardı. Bu Fransız tarihi açısından bir ilkti. Zira daha önce hiçbir aşırı sağ parti böylesine bir başarı sergilememiştir. Dahası Ulusal Cephe, geçen seneki Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinde ulaştığı oy oranının üç puan ilerisine geçerek kendi rekorunu da egale etmiş oldu. Kesin sonuçlarını

belli olmasından sonra Marine Le Pen, "ülkenin ihtiyacı olan ulusal birliği sağlama görevi bize verilmiştir" ifadesine büyük bir özgüvenle başvurdu. Sarkozy'nin geçtiğimiz sene tekrar başına geçtiği ve partinin adını Cumhuriyetçiler (LR) olarak değiştirdiği merkez sağ partiyse ilk turda oyların yüzde 27'sini alarak ikinci sırada yer aldı. Cumhurbaşkanı Hollande'ın da partisi olan Sosyalist Parti'ye (PS) oyların yüzde 23'ünü alarak üçüncü sırada yer

aldı. Şüphesiz bu oy oranlarında ve Ulusal Cephe'nin bu başarısında halkın seçime yönelik ilgisizliğinin de etkisi vardı. Zira seçmenin sadece yüzde 50'si bu seçimlerde oy kullandı. Hal böyle olunca Ulusal Cephe'nin zaferinin daha kolay gerçekleştiği yaygın kanı. Aslında bu durum Fransa'da uzunca bir süredir bu minvalde. Fransa'da genel olarak bölgesel ve AP seçimlerinde düşük katılım oranları göze çarpıyor. Nitekim 2014'teki AP seçimleri-

ne de yüzde 43'lük bir katılım olmuş, Ulusal Cephe yüzde 25'le birinci olmuştu. Ancak bu eğilime cumhurbaşkanlığı seçimlerinde pek rastlanmıyor. Örneğin son cumhurbaşkanlığı seçimlerinde katılım yüzde 80 seviyelerinde ölçülmüş, Ulusal Cephe sadece yüzde 16 oy alarak Sosyalistlerin ve merkez sağın (UMP) gerisinde kalmıştı.

Toplumsal refleks devrede

Herhangi bir seçim bölgesinde bir partinin yüzde 50'yi geçmemesi nedeniyle 13 Aralık'ta ikinci tur seçimler yapıldı. Aşırı sağın yine benzer bir sonuçla çıkmasının önüne geçme konusunda Sosyalistlerle Cumhuriyetçilerin ortak hareket etmesi gündeme geldi. Buna göre aşırı sağın önde olduğu yerlerde partiler kendi adaylarını diğer partiye destek vererek çekecek, böylelikle Ulusal Cephe ekarte edilecekti. Ancak Sarkozy bu pazarlıklardan kaçınarak böyle bir hamlede bulunmayacağını belirtti ve yi-

ne aynı adaylarla ikinci tura girdi. Buna rağmen Sosyalistler iki bölgede adaylarını çekerek o bölgelerde Cumhuriyetçilerin Ulusal Cephe önünde lider olmasına katkı sağladı. Hal böyle olunca da ikinci tur seçimlerinde Ulusal Cephe hiçbir bölgeden birinci parti olarak çıkamadı. Bu duruma benzer bir süreç 2002'deki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de yaşanmış, ikinci tura kalan baba Jean Marie Le Pen karşısında ilk turda yüzde 28 oy alan Jacques Chirac, ikinci turda geriye kalan neredeyse her-

kesin oyunu alarak yüzde 82'lik bir oranla cumhurbaşkanı seçilmişti.

Seçimlerin diğer sonuçlarına baktığımızdaysa, yedi bölgede birinci parti olarak çıkan Cumhuriyetçilerin seçimin galibi olarak lanse edildiğini görüyoruz. Zira 2017'de gerçekleşecek cumhurbaşkanlığı seçimlerinin bir provası niteliğindeki bu seçimle Sarkozy güven tazeledi. Ancak partinin henüz cumhurbaşkanlığı için belirlediği kesin bir adayı bulunmuyor. Daha ılımlı olması sebebiyle eski başbakan Alain

Juppé'nin de kulislerde ismi geçiyor. Seçimlerin bir diğer kazananı olan Sosyalistlere baktığımızdaysa, beş bölgede birinci parti olarak çıktıklarını görüyoruz. Her ne kadar Ulusal Cephe'nin önünü keserek önemli bir başarı elde etse de partinin seçmenin gözünden düştüğü gözleniyor. Zira iktidara geldikleri 2012'den beri bir türlü ekonomik durgunluktan ülkeyi kurtarmayı başaramayan, hatta vaziyeti daha da kötüye doğru götüren bir imaja sahipler.

Hedef Élysée Sarayı

İki geleneksel partinin bir araya gelmesiyle ancak alt edilebilen bir parti olarak Ulusal Cephe'nin önümüzdeki süreçte daha çok ön plana çıkması bekleniyor. Hiçbir bölgede birinci gelememesine karşılık bölgesel meclislerde toplamda kazandığı 358 koltukla Sosyalistleri ge-

ride bırakarak bazı bölgelerde ana muhalefet durumuna yükselen parti, toplam o sayısını da arttırarak rakiplerine bir nevi gözdağı verdi. Zira 2012 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 6.4 milyon olan oy sayısı, son seçimler itibarıyla 6.8 milyon oldu. Tüm bu gidişattan en çok keyif alan-

sa partinin lideri Marine Le Pen olsa gerek. Gözünü bir an olsun Élysée Sarayı'ndan ayırmayan ve her gece orada olmanın hayaliyle rüyalara dalan lider, bu gidişle imkânsız başaracak gibi. Daha şimdiden cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci tura kalacağına dair yazılara

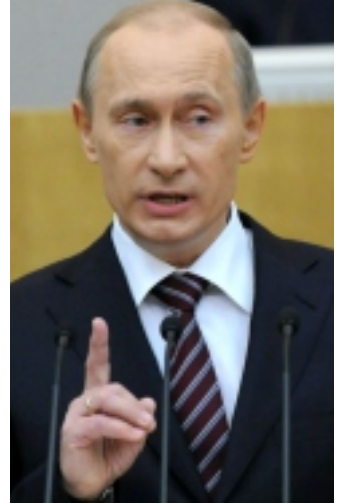
rastlamak mümkün. Gitgide içe kapanan, sıkı güvenlik tedbirleriyle sınırlarını ören ve bu haliyle Le Pen'in ekmeğine bol bol yağ süren bir yönetimin olduğu bir ülkede bu durumun gerçekleşmesi çok uzak bir ihtimal olmasa gerek.

Rus Parlamentosu'nun alt kanadı Duma, 4 Aralık'ta kabul ettiği yeni tasarısıyla Anayasa Mahkemesi'ne, AİHM'in Rusya aleyhine aldığı kararları "gerektiğinde" uygulamama yetkisini verdi. Tasarı, çok geçmeden Vladimir Putin tarafından imzalanarak yasalastı. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thorbjørn Jagland 15 Aralık'ta tasarının kabul edilmesine ilişkin yaptığı açıklamada, Rusya'nın Anayasa Mahkemesi'nin AİHS'in 46. maddesini göz önünde bulunduracağını ümit ettiğini ve ilgili düzenleme çerçevesinde herhangi bir karar alınana kadar yorum yapmanın erken olacağını dile getirmekle yetindi. 46. maddeye göre, Sözleşme tarafı ülkeler, taraf oldukları davalarda AİHM'in kesinleşmiş kararlarına uymayı taahhüt ediyor. İlgili madde sözleşme mekanizmasının efektif bir şekilde işleyebilmesini güvence altına almakta. Dolayısıyla Duma tarafından kendisine verilen yetkiye dayanarak Anayasa Mahkemesi AİHM'in Rusya aleyhine aldığı bir kararı iç hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle uygulamamaya karar verirse, bu Sözleşme'nin 46. maddesinin ihlal edildiği anlamına gelecek. Anayasa Mahkemesi'nin bu yetkisine dayanarak Rusya aleyhine alınan bir AİHM kararını uygulamama kararı alması aynı zamanda Rusya'nın tarafı olduğu Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin (VAHS) 27. maddesinin de ihlali anlamına gelmekte. Söz konusu madde, taraf devletlerin bir antlaşmayı uygulamama gerekçesi olarak iç hukuka başvuramayacaklarını düzenliyor. Son olarak, Rusya'nın bu yeni düzenlemesi kendi Anayasası'nın 15 (4). mad-

desine de aykırı. Söz konusu maddeye göre, uluslararası hukuk normları ve uluslararası antlaşmalar Rusya hukuk sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmekte ve herhangi bir çatışma durumunda söz konusu uluslararası düzenlemenin ya da antlaşmanın iç hukuk kuralının uygulanacağı belirtilmekte. Kabul edilen tasarıyla taraf olunan uluslararası düzenlemelerin ya da Rusya'nın kendi anayasasını ihlal edecek olması bir yana, hâlihazırda Rusya Sözleşme'yi onayladığı 1998'den bu yana hem hakkında en çok ihlal kararı verilen hem de sonrasında ihlallerin giderilmesinde en isteksiz davranan ülkelerin başında geliyor. Dolayısıyla Rusya, aleyhinde verilen pek çok AİHM kararının zorunlu kıldığı değişiklikleri zaten yerine getirmeyen, yeni düzenlemeyle birlikte bu durumu sorunlu da olsa bir anlamda hukuki bir zemine oturtturarak meşrulaştırmış oluyor. Duma'dan çıkan düzenlemenin asıl hedefi Rusya aleyhine hükmeden AİHM olsa da, BM İnsan Hakları Komitesi gibi diğer uluslararası mekanizmalarının kararları da kapsam dâhilinde.

Öte yandan, Rusya'nın AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin tartışmaları yeni değil. İlk kez, geçtiğimiz Temmuz'da Rusya Parlamentosu'ndan bir grup milletvekili, Anayasa Mahkemesi'nden uluslararası antlaşmaların uygulanmasına ilişkin düzenlemelerin tekrar gözden geçirilmesini talep etmiş ve Rusya Anayasası'na aykırı olsa bile AİHM kararlarını uygulamanın Rusya açısından hukuksal zorunluluk olduğunu öne sürmüşlerdi. Anayasa Mahkemesi, 1 Temmuz'da açıkladığı kararında, Rusya'nın herhangi bir uluslararası antlaşmaya taraf olmasının devlet için egemenliğine helal getirmediğini, hem AİHS'in hem de AİHM'in pozisyonunun Rusya Anayasası'nın önüne geçemeyeceğini belirtmişti. Mahkeme, AİHM kararlarının Rusya hukuk sisteminde entegre edilmesinin yalnızca Rusya Anayasası'nın hukuki üstünlüğünün kabul edilmesiyle mümkün olduğuna hükmetmişti. Kısaca, Anayasa Mahkemesi, Rusya aleyhine alınan Strazburg kararının Anayasa'yla çeliştiğine karar verirse, AİHM kararının uygulanamayabileceğini söylüyordu. O dönemde Rusya'da farklı siyasi otoriteler arasında da AİHM'in sürekli olarak Rusya aleyhine kararlar veren bir yargı mekanizmasından başka bir şey olmadığı ve bu yüzden Anayasa'nın uluslararası antlaşmalara taraf olmakla ilgili kısmının revize edilmesi gerektiği iddiaları sık sık gündeme gelmekteydi. Bu tartışmaların Rusya'da alevlenmesinin gerekçesi olarak AİHM'in Rusya'yı suçlu bularak 1.9 milyar Euro tazminat cezası verdiği Yukos kararı gösterilmekteydi. Söz konusu dava, dönemin en büyük petrol şirketi olan Yukos'un "kendisini haksız gerekçelerle cezalandırdığı ve büyük mali kayıplar yaşamasına neden olduğu"nu ileri sürdüğü Rusya'nın AİHS'in adil yargılanma ve mülkiyet hakkını düzenleyen maddelerini ihlal ettiği gerekçesiyle açılmıştı. Rusya'nın Şubat 2014'te Kırım'ı topraklarına katmasıyla birlikte Batı'yla, dolayısıyla AB'yle de Rusya arasında tırmanan krizin ve peşi sıra gelen karşılıklı yaptırımların her iki tarafı da büyük zararlara uğrattığı bilenen bir gerçek. Rusya'nın AİHM karar-

larını hiçe sayan düzenlemesini yasalastırmasını bu krizin getirdiklerinin devamı olarak da yorumlamak mümkün gözüküyor. Öte yandan, tasarının kabul edilmesi için, tıpkı AİHM'in Yukos kararı gibi, bu kez de Roman Zakharov kararının vesile olduğu görüşü de mevcut. Tasarının kabul edildiği gün Rusya aleyhine hükmettiği Zakharov davasında AİHM, Rusya'da gerekli görüldüğü takdirde gizli dinlemeye imkân veren yasal düzenlemenin varlığının AİHS'nin 8. maddesini ihlal ettiğine hükmetti. AİHM'in Zakharov kararı, başvuru söz konusu düzenleme sayesinde dinlenmemiş olsa da, yani herhangi bir ihlale bizzat maruz kalmamışsa da Mahkeme'nin söz konusu yasanın varlığını ihlal sebebi olarak yeterli görmesi nedeniyle Strazburg içtihadı açısından ayrıca önem arz ediyor. Şimdiyse Rusya'nın Anayasa Mahkemesi'nin yeni yasasını bu karara uygulayıp uygulamayacağı merak edilmekte. Şayet Mahkeme, AİHM kararını iç hukuka aykırı ilan edip ihlali gidermeyeceğini beyan ederse Avrupa Konseyi ile Rusya arasında yeni bir kriz kaçınılmaz gibi gözüküyor.

Sözleşme sistemi çöküyor mu?

Rusya, AİHS üyeliğinden çekilme tartışmalarına girmeden kestirme yolu tercih etti ve uluslararası hukuk kuralına göre uygulanması mümkün olmayan yasasını kabul ederek, gerekirse AİHM kararlarıyla kendini bağlamayacağını ilan etti. Zamanında Sözleşme'nin hazırlanmasına öncülük etmiş Birleşik Krallık da AİHM kararlarının iç hukuka uygulanması meselesini 2000'li yılların ortalarından beri tartışıyor. Bilindiği üzere, İngiliz iç hukukunun Sözleşme'yle tam olarak uyumlu hale getirilmesi zorunluluğu 1998'de İşçi Partisi iktidarında hazırlanan ve 2000'de yürürlüğe giren İnsan Hakları Yasası'yla mümkün olmuştu. Kısa

bir süre sonra da AİHM'in, "İngiltere'de mahkûmların oy kullanma haklarının olmamasını", AİHS ihlali kabul etmesiyle birlikte İngiltere'nin Sözleşme üyeliğinden çekilme tartışmaları başlamıştı. Mahkeme bu konuda ilk kez 2005'te Hurst v. UK kararıyla Birleşik Krallık'ın Sözleşme'nin 1 Numaralı Protokolü'nün 3. maddesinde düzenlenen serbest seçim hakkını ihlal ettiğine karar vermişti. Sonrasında da konuyla ilgili başvurular Mahkeme önüne gelmeye devam etmiş ve Birleşik Krallık ise iç hukukunda konuya ilişkin düzenlemeleri yapmaktan imtina etmişti. Son olarak Aralık'ta, kararların uygulanmasının takibinden sorumlu AK Bakanlar

Komitesi, mahkûmların oy kullanmasını engelleyen düzenlemenin gözden geçirilmesi için Birleşik Krallık'a bir yıl daha süre tanıdı. Eş zamanlı olarak AK Genel Sekreteri de AİHS'in 52. maddesine dayanarak hakkında alınan AİHM kararlarını yerine getirmemesi nedeniyle Azerbaycan hakkında inceleme başlattı. Konsey'in bu kararının ardında yatan asıl nedense Mahkeme'nin Mayıs 2014'te hükmettiği Ilgar Mammadov/Azerbaycan kararı. Mahkeme bu davada, kişisel bloğunda Hükümet aleyhine siyasi görüşlerini paylaşan Ilgar Mammadov'un çarptırıldığı hapis cezasının haksız surette kişiyi özgürlüğünden alıkoyduğuna

ve bu doğrultuda Azerbaycan'ın AİHS'in 5. maddesini ihlal ettiğine hükmetti. Ancak kararın üzerinden bir yıldan fazla geçmiş olmasına ve bu süreçte Azerbaycan'ın gerek Bakanlar Komitesi gerekse Genel Sekreter tarafından defalarca uyarılmasına rağmen, Mammadov hala hapiste. Önce Birleşik Krallık'ın sonra Rusya'nın şimdi de Azerbaycan'ın haklarında verilen ihlal kararlarına yönelik tutumu ve Jagland'ın ilk kez 52. maddeye başvurarak üye bir ülkeyi takibe alması, ister istemez akıllara "uluslararası alanda etkili insan hakları yargı mekanizması çöküyor mu" sorusunu getiriyor.

İspanya Siyasetinde Yeni Dönem

Esra AKGEMCI

İspanya'da 20 Aralık seçimleri, iki partili düzeni yıkarak ülkenin geleneksel siyaset çizgisini değiştiren ve sağ ve soldan yeni siyasi partilere mecliste sandalye kazandıran bir seçim olarak tarihe geçti. Bir önceki seçimlere göre 64 sandalye kaybeden iktidardaki Halk Partisi (Partido Popular-PP) 123 milletvekili kazandıysa da, 350 sandalyeli mecliste tek başına iktidar olacak sayıya ulaşamadı. 20 sandalye kaybeden İspanyol Sosyalist İşçi Partisi (Partido Socialista Obrero Español-PSOE) ise 90 millet-

vekiliyle ana muhalefetteki konumunu korudu. Ancak bu, bugüne kadar aldığı en düşük sandalye sayısı oldu. Seçimin esas kazananlarıysa ilk kez genel seçimlere giren Podemos ve Ciudadanos oldu. Ekonomik krizin tetiklediği Öfkeli hareketinin siyasi uzantısı olarak 2014'te kurulan Podemos 69 milletvekili çıkarırken, Podemos'un sağ versiyonu olarak görülen merkez-sağ partisi Ciudadanos da kazandığı 40 milletvekilliğiyle dördüncü büyük siyasi güç oldu. Böylece neredeyse 40 yıldır iktida-

rın Halk Partisi ile Sosyalist Parti arasında gidip geldiği İspanya'da Franco'nun ardından demokrasiye geçiş sürecinde ilk kez koalisyon gündeme gelmiş oldu. Podemos ve Ciudadanos'un genç liderleri beklenenin altında oy aldılarsa da asıl hedefleri olan iki partili sisteme son verdikleri için seçim sonuçlarından memnun. Nitekim Podemos'un 37 yaşındaki lideri Pablo Iglesias, "bugün yeni bir İspanya doğdu" diye konuşurken, Ciudadanos'un 36 yaşındaki lideri Albert Rivera da Halk Partisi'nin yüz-

de 35 oy kaybettiğine dikkat çekerek "milyonlarca İspanyol'un değişim istediğini gösterdiğini" söyledi. Ekonomik krize çare olarak sunulan kemer sıkma politikalarının yarattığı tepki, yüzde 23'ü bulan işsizlik oranı ve yolsuzluk skandalları bu oy kaybının önemli nedenleri. Öyle ki, PP ve PSOE toplamda beş milyondan fazla oy kaybederken, yeni siyasi güçler Podemos ve Ciudadanos toplamda 8.5 milyon oy aldı.

Koalisyon senaryoları

Koalisyon arayışlarında genellikle akla gelen ilk senaryo, en büyük iki partinin anlaşması olur. Ancak İspanya'da sosyalistlerle muhafazakârları bir araya getirecek türden bir "büyük koalisyon" olası görünmüyor. Muhalefet partilerinin seçimin hemen ardından yaptıkları açıklamalarda Rajoy'u yeniden başbakan yapacak herhangi

bir formüle karşı olduklarını belirtmeleri, PP'yi koalisyon senaryolarının dışına itiyor. İkinci seçenek, geçtiğimiz ay Portekiz'de kurulan koalisyona benzer şekilde sosyalistlerin Podemos ve Ciudadanos ile koalisyon yapması. Ancak Ciudadanos lideri Rivera'nın ne PP ne de PSOE ile koalisyona sıcak bakması bu ihtimali de zayıflatıyor. Bir di-

ğer ihtimale sol partilerin bölgesel partilerin desteğiyle azınlık hükümeti kurması. Bu ihtimalin önündeki en büyük engelse Katolonya meselesi. Podemos, bağımsızlık kararının Katalanlara bırakılması gerektiğini savunurken, PSOE buna karşı çıkıyor. Bu tabloya göre hükümetin kurulması çok mümkün görünmüyor. Podemos ve Cui-

dadanos liderlerinin seçimlerin yenilenmesi durumunda başarılarını artıracaklarına güvenmeleri, koalisyon arayışlarını şimdiden çıkmaza sokmuş durumda. Anayasa göre iki ay içinde hükümet kurulamazsa tekrar seçimlere gidilecek.

Podemos ve Avrupa solu

Seçimlerde 17 özerk bölgenin 8'inde PSOE'yi geride bırakarak en güçlü sol parti haline gelen Podemos, sadece İspanya'da değil Avrupa'da da sol siyasetin önemli aktörlerinden biri. Yunanistan'da Syriza'nın zaferi ve Portekiz'de kurulan sol koalisyonla birlikte Podemos'un yükselişi, Güney Avrupa'da siyasi yapının dönüşmekte olduğuna işaret olarak gösteriliyor. Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras'ın Podemos'la ilgili yorumu bu açıdan dikkat çekici: "İspanya'da kemer sıkma politikası siyasi alanda yenildi. Toplum muvafık eden kuvvetler siyaset alanında dinamik bir şekilde boy gösterdi. Artık ilerici kuvvetlerden oluşan bir hükü-

metin kurulabilmesi mümkün. Mücadelemiz ürün vermeye başladı. Avrupa değişiyor." Çipras'ın sözünü ettiği değişim, AB yönetiminin öngördüğü sıkı mali politikanın dışına çıkılması, borçların ödenmemesi ve yatırımcıların ülkeden kaçması gibi ihtimalleri gündeme getirdiğinden geleneksel siyaset ve ekonomi çevrelerinde endişe yaratıyor. Podemos ve Syriza'nın ekonomi programlarının, popülist söylemlerinin ve nihayet katılımcı demokrasi ve yatay örgütlenmelere verdikleri önemin Latin Amerika'daki radikal sol deneyimlerle paralellik gösterdiği söylenebilir. Ancak son 15 yılda neoliberalizme karşı önemli yasal ve kurumsal me-

kanizmaların hayata geçirildiği Latin Amerika'da bile değişim süreci çok sancılı oldu ve bugün sol popülist politikalar büyük ölçüde tıkandı. Dolayısıyla Avrupa'da bir değişimden söz etmek için henüz çok erken. Ancak yine de ekonomik krizin en çok vurduğu üç Avrupa ülkesinde geleneksel siyasi yapıların sorgulandığı ve orta sınıfların radikalleştiği yeni bir dönemden bahsedebiliriz. Bu yeni dönemde önemli bir toplumsal destek kazandıysa da Podemos'un işi kolay olmayacak. Seçim sonrası ortaya çıkan siyasi senaryo ne olursa olsun, Podemos'un seçmen tabanının taleplerini karşılamasına imkân tanıyacak bir hareket alanı bulun-

muyor. Podemos'tan esas beklenti, özelleştirmelerin durdurulması, Kilise'nin mali gücünün sınırlandırılması, emek piyasalarının iyileştirilmesi ve vergi reformu yapılması gibi ekonomik kriz sürecinde sıkışan neoliberal gündemi tersine çevirecek adımların atılması yönünde. Bununla birlikte Podemos'u Katalonya'da en büyük siyasi güç haline getiren esas unsur, Katalanların bağımsızlık taleplerine verdiği destek. Podemos'un geleneksel siyasetin "kırmızı çizgilerine" takılan bu gündemi hayata geçirebilmek için ne kadar mücadele edeceğini ya da kendi çizgisinden ne kadar taviz vereceğini zaman gösterecek.

Portekiz'e Sosyalist Başbakan

Ayşe Elif YILDIRIM

ATAUM E-Bülten'in son birkaç sayısında da ele alındığı üzere, seçimler sonrası Portekiz'in siyasi geleceği bir hayli belirsizleşmişti. Cumhurbaşkanı Cavaco Silva, sol partilerin seçimlerde parlamentonun çoğunluğunu elde etmesi ve sürpriz bir şekilde koalisyon kurmaya karar vermesine rağmen son dört yıldır hükümette bulunan merkez sağ koalisyonuna yeniden hükümeti kurma görevi vermişti. Ancak sol partilerin tutumu da bütün hesapları alt-üst etmiş, merkez sağ koalisyonun parlamentodan güvenoyu alamayıp düşmesiyle de gözler tekrardan cumhurbaşkanına dönmüştü.

Cumhurbaşkanlığı döneminin son günlerinde olan Cavaco Silva, Aralık içinde sosyalistlerle görüşmelere başladı. Daha önceki açıklamalarında Komünist Parti, Sol Blok, Yeşil Parti ve Sosyalist Parti'nin oluşturduğu sol koalisyonun tutarlı olmadığını açıklayan Cavaco Silva, bu koalisyon tarafından kurulacak hükümetin tutarlılığı ve devamlılığı üzerine şu noktalarda resmi açıklama yapı-

masını beklediğini söyledi: Güven oylarının onaylanması; 2016 yılının bütçesi başta olmak üzere, bütçenin onaylanması; Euro bölgesi bütçesiyle özellikle İstikrar ve Büyüme Paketi, istikrar mekanizmaları ve Portekiz'in ekonomik ve parasal birlikle bankalar birliğine olan uyumu; toplu savunma organizasyonları kapsamında uluslararası yükümlülüklerle olan bağlılık; ülkenin sosyal bütünlüğü ve gelişimiyle alakalı olarak sosyal koalisyon konseyinin rolü; ve ülkenin finansal sisteminin tutarlılığı. Sosyalist Parti lideri ve Başbakan adayları Antonio Costa, Cumhurbaşkanlığı konutuna giderek yaptığı görüşmeler sırasında bu konuları açıklayan bir mektubu Cumhurbaşkanı'na iletti. Birkaç gün içinde de Cavaco Silva tarafından Başbakan olarak atandı ve seçimlerde azınlık oyunu almasına rağmen başbakanlık koltuğuna oturan Portekiz tarihindeki ilk kişi olma unvanına erişti. Cavaco Silva, yemin töreninde yaptığı konuşmada, yeni kurulacak hükümetin tutarlılığı konusunda hala tam olarak

şüphelerinin giderilmediğini ve ülkenin gelişimini sınırlayacak bir durum olması durumunda kendisine anayasa tarafından verilen bütün gücü kullanmaktan çekinmeyeceğini belirtti. Ancak sol partilerin bu noktaya kadar gelebilmesinin politikada diyalogun ne kadar önemli olduğunu vurguladığını, gelecekte de bunun sürdürülmesini istediğini, aksinin ülke üzerinde büyük ve yıkıcı etkilerinin olacağını da sözlerine ekledi. Cavaco Silva'nın uzun süre sonunda hayli gönülsüzce de olsa hükümeti kurma görevini sol koalisyona verme kararının ardında Brüksel'den gelen baskılar olduğu söyleniyor. Zira Brüksel, 2016 bütçesinin bir an önce onaylanmasını bekliyor.

Ancak Antonio Costa yemin töreni ardından daha ılımlı bir tablo çizdi. Ülkenin AB'ye, NATO'ya ve Euro bölgesine olan bağlılığının sürdürüleceğinin altını çizdi. Nitekim AB tarafından yapılan açıklamalarda da Portekiz'in AB'ye olan bağlılığın devam edeceğine olan inancın tam olduğu açıklandı. Öte yan-

dan yapılan bazı diğer açıklamalarda, Portekiz'in Yunanistan örneğini görüp, bu yönde ilerlemenin ülkeye hiçbir yararı olmadığını bilincine varmasının bu gelişmelerde etkisi olduğu belirtiliyor. Ancak, kemer sıkma politikaları konusunda da reformlar yapılabileceği görüşü yaygın.

Yeni kurulan hükümetse bir hayli "ilginç". Kabinede, görme engelli bir kadın avukat, çingenelerin haklarını korumakla ünlenen ve kendisi de bu kökenden gelen bir avukat ve Angolalı kökenli kadın bir savcı da yer alıyor. Savcı Francisca van Dunem, aynı zamanda Portekiz kabinesinde yer alan ilk zenci kadın bakan olarak da tarihe geçti. Hükümetin tam bir "sosyal mozaik" olduğu bazı gazeteler tarafından belirtiliyor. Bunların haricinde, kabinede bir baba-kız ve bir evli çift de var.

Yeni kurulan kabine reformlarını yavaş yavaş su yüzüne çıkarmaya başladı ancak oldukça kırılğan gözükken bu koalisyonun ne kadar başarılı olacağını belirsizliğini koruyor.

Antonio Costa kimdir?

Portekiz'in siyasi tarihinde bir ilke imza atan Antonio Costa'nın siyasi özgeçmişiyse bir hayli kuvvetli. 1961 doğumlu olan Antonio Costa, hukuk fakültesi mezunu. 1988'de kısa bir süreliğine avukatlık yapan Costa, daha sonra tam zamanlı olarak politik kariyerine başladı. 1997-1999 yılları arasında

Sosyalist Başbakan Antonio Guterres liderliğinde Parlamento İlişkileri Bakanlığını yapan Costa, 1999'dan 2002'ye kadar Adalet Bakanlığı ve 2005'ten 2007'ye kadar da Devlet ve İçişleri Bakanlığını görevlerini yerine getirdi. 2004'te Avrupa Parlamentosu'nda da görev yaptı. 2007'de hükümetten istifa

ederek başkent Lizbon'un belediye başkanlığı seçimlerine girdi ve takip eden seçimlerde daha fazla oy alarak 2015'e kadar bu görevde kalmaya devam etti. Eylül 2014'teyse Sosyalist Parti'nin Genel Sekreteri olarak seçildi ve Başbakan adayları olarak partiyi seçimlere götürdü. Nihayet Kasım 2015'in

son günlerinde de Portekiz Başbakanlığı koltuğuna oturdu.

Antonio Costa kendini sürekli olarak 1000 parçalık bir puzzle yapan kişi olarak tanımlıyor. Ben her zaman benden beklenenden daha fazlasını yapmışımdır sözleriyle Portekiz'in siyasi geleceği hakkında merakları artırıyor.

Danimarka: Yine Hayır!

Aygün KARLI

Danimarka, 1992 Maastricht Antlaşması'nın yapılan ilk referandumda reddedilmesinin ardından ancak dört konuda alınan muafiyet sonrasında kabul edilmesinden kaynaklanan ayrıcalıklı konumunu koruma yönünde bir karara daha geçtiğimiz ay imza attı. 3 Aralık 2015'te yapılan ve yüzde 70 katılımın olduğu referandumda çıkan yüzde 53 hayır oyuyla Danimarka, AB'yle tam entegrasyonu bir kez daha reddetti. Zira referandumda güvenlik ve hukuk alanında AB'yle ilişkilerinin sağlanmasını sağlayacak düzenlemeler reddedildi ve Paris saldırıları sonrasında da ayrıcalıklı konum devam etti.

Danimarka 1992'de AB'nin en temel metinlerinden olan Maastricht Antlaşması'na temel çekinceler koymuştu. Bu çekincelere göre Danimarka, savunma, AB vatandaşlığı ve AB yargı sistemi konularında birlikten bağımsız karar hakkına sahip olmuş ancak diğer konularda AB'yle ortak mutabakata varabile-

ceğini belirtmişti. Ayrıca 2000'de yapılan bir referandumla para birimi Euro da Danimarka tarafından kabul edilmemişti. İşte Aralık başında temel olarak adalet ve işçileri alanında AB'yle entegrasyona gidip gitmeme konusunda yapılan referandumla da özellikle güvenlik ve hukuk sistemi olmak üzere birçok konuda AB'yle ilişkilerde ayrıcalıklı statünün sürdürülmesi kararı alındı. Bu kararlara göre, güvenlik açısından AB'yle işbirliği yapılmayacağı gibi, Danimarka'nın işbirliği yapması herhangi bir AB kuralına da bağlı olmayacak. Danimarka, ortak yargı konusunda da kendini AB kurallarından soyutlamayı referandumla sağlamış durumda.

AB, Paris saldırıları sonrasında özellikle güvenlik alanında tüm ülkelerle işbirliği içinde olmayı arzuluyordu. Birlik yetkilileri, Danimarka'nın söz konusu ayrıcalıklarının Danimarka polisi ve Europol arasında öngörülen ortak güvenlik politikaları gibi hayati

önemdeki işbirliğinin önünü tıkadığını düşünüyordu. Referandum sonuçlarına bakılırsa halk, bu ayrıcalıkların devamından yana. Özellikle mülteci meselesine eğilen hayırcılar, AB'nin mülteci politikasını sıklıkla eleştirmiş, dâhil olunacak bu ortaklaşmanın ülkelere zarar getireceğini belirtmişlerdi. Oysa AB, 2016'da yapacağı yeni

Europol düzenlemeleriyle mülteci konusunda ve Avrupa ülkelerine "dış tehditler" konusunda yeni adımlar atmayı planlıyordu. Çıkan bu neticeyle Danimarka, Europol düzenlemelerinin dışında olma bir yana yakın zamanda Europol üyeliğini kaybetme durumuyla da karşı karşıya.

Referandumun yansımaları

Referandum öncesinde toplumda etkili olan siyasi partiler taraflarını belirlemişlerdi. İktidardaki Liberal Parti'ni yanı sıra Sosyal Demokratlar ve Sosyalist Halk Partisi, Radikal Parti, Muhafazakar Parti ve Alternatif Parti referandumda AB'yle entegrasyonun artmasını savundu ve evet safında yer aldı. Zaten çıkan sonucun en önemli yansımalarından bir de bu oldu. Zira aynı yönde tutum almalarına

rağmen iktidardaki Liberalerle ana muhalefetteki Sosyal Demokratlar ve Sosyalist Halk Partisi hayır kararının önüne geçemedi. Hayır oyuyla yana tavır alan muhalefetteki Danimarka Halk Partisi, Liberal İttifak ve Birlik Listesi'yse referandumdan bir anlamda galip çıktı. Kararın halk nezdinde yansımalarınınsa gayet açık olduğu belirtiliyor. Halk, siyasetçilerin AB'yle entegrasyon konu-

sunda yeterince bilgi vermediklerini ve şeffaf olmadıklarını, entegrasyon olması halinde Danimarka'nın ne denli bir sürece dahil olacağını bilmediklerini belirtiyor. İktidar partisi özellikle mülteci konusunda referandumdan evet oyu çıksa dahi kendi kararlarını uygulayacaklarını belirtse de halk, bu söylemin gerçeği yansıttığına inanamamışa benziyor. Öte yandan, referandum sonuçları-

nın halkın geçtiğimiz aylarda yapılan genel seçimlerin sonuçlarından da memnun olmadığını gösterdiği yorumlarına sıklıkla rastlanıyor. Buna göre, iktidar veya muhalefet partisine oy veren seçmenin, iki partinin de kendilerini iyi yönettiği konusunda şüpheleri iyice artmış görünmekte.

ATAUM

e-bülten

İletişim

Adres: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Cemal Gürsel Caddesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0 (312) 362 07 62

Faks: 0 (312) 320 50 61

Web: www.ataum.ankara.edu.tr/ebulten

E-posta: ataum@education.ankara.edu.tr

Editör: Erdem DENK

Tasarım: Turan BACI - Erdem DENK

* Yazılarınızla katkıda bulunmak için denk@ankara.edu.tr adresine email atabilirsiniz.

* ATAUM E-Bülten'de yer alan yazılar ve görüşler tamamen yazarlarına aittir. ATAUM'un resmi görüşü değildir.

* Bu e-bülten içinde yer alan özel kullanım lisanslı tüm yazı ve görsellerin bütün hakları ATAUM'a aittir.

* Bu e-bülten, kaynak gösterilerek kopyalanabilir, dağıtılabilir, basılabilir.

İngiltere'nin AB Referandumu

Damla ÜNSEVER

David Cameron'ın temsil ettiği muhafazakar parti, Mayıs 2015 genel seçimlerinden zaferle çıktı. Yüzde 36.9 oy oranıyla tek başına iktidar olan partinin radikal sağ parti UKIP'e karşı oy kaybetmek için verdiği vaatlerden biri, İngiltere'nin AB'ye üyelik şartlarını yeniden müzakere edip AB üyeliğini 2017'ye kadar referanduma götürme sözü idi. Zira UKIP yılda yaklaşık 300 bin göç aldığı belirtilen ülkede göçü azaltmanın yolunu AB'den çıkmak olarak görüyordu. Bugünlerdeyse, bir önceki seçime nazaran oy oranını yüzde 0.8 artıran ve diğer parti li-

derlerinin istifasıyla sonuçlanan seçimden zaferle çıkan Cameron, verdiği söz tutma yolunda adımlar atıyor.

17-18 Aralık tarihlerinde Brüksel'de gerçekleşen iki günlük AB zirvesinde 27 üye lideriyle buluşan Cameron, 40 dakikalık konuşmasında İngiltere'nin AB'de kalma şartlarına değinerek referandum konusunda kararlılıklarını vurguladı. Konuşmasında, İngiltere'nin AB içinde kalması için gerekli reformların yapılması gerektiğini söyledi. Ayrıca Şubat'ta reformlarla ilgili anlaşmaya varılmasına yönelik bir ilerleme kaydedilerek uzlaşma-

ya varılabileceğini, Şubat'taki görüşmelere bağlı olarak 2017 sonuna kadar yapılması planlanan referandumun tarihinin Haziran 2016'ya çekilebileceğini de sözlere ekledi.

Birliğin hem siyasi hem de ekonomik bütünleşmesindeki problemlerden yakınan İngiltere'nin en önemli sorunları ekonomi ve ulusal güvenlik. Şöyle ki, AB'nin bugünkü en önemli iki probleminden biri 2008'de başlayan ve etkileri hala süren ekonomik kriz, diğeryse Afrika, Ortadoğu ve Ukrayna düşünüldüğünde üç tarafı çatışmalarla çevrili Birliğe aşırı

göç. Dolayısıyla bu iki problemden sorumluluğu çevre ülkelere yükleyerek kısa vadeli çözümlerle yetinmekle eleştirilen AB'nin daha etkin çözümler üretmesini planlayan İngiltere, aslında Birliğin çevre ülkelere uyguladığı politikayı Birliğe uyguluyor gibi görünüyor. Diğer taraftan ülke zaten Birliğe karşı korumacı davranıyor. Öyle ki İngiltere, ne AB ülkeleri arasında malların, hizmetlerin ve kişilerin serbest dolaşımını mümkün kılan Schengen'in içinde yer alıyor ne de ekonomik birliğin bir parçası olan ortak para birimi Euro'yu kullanıyor.

İngiltere'nin talebi reforme edilmiş bir Birlik

İngiltere Başbakanı David Cameron, Kasım 2015'te AB Konseyi Başkanı Donald Tusk'a AB'den beklentilerini içeren altı sayfalık bir mektup göndermişti. Mektupta referandum öncesi müzakerelerden beklentilerini dört başlık altında sıraladı. Ekonomi yönetimi, rekabet, göç ve egemenlik olarak sıralanan başlıklardan en önemlisini göç konusu oluşturuyor. Zira 2016 sonbaharında göç konusunun daha kötü bir hal alacağı iddiaları üzerine ülke referandumu Haziran 2016'ya çekmeyi planlıyor. Cameron, AB içinden gelen göçmenlerin sosyal güvenlik sisteminden yararlanabilmesi için dört yıl çalışmış olma zorunluluğu getirmeyi talep ediyor. Ayrıca diğer AB ülkelerinden iş aramaya gelenlerin altı ay işsiz kalmaları durumunda ülkeden ayrılmaları da muhafazakarların tar-

tıştığı bir konu. Ancak "iş gücünün serbest dolaşımı ilkesinin ihlali" ve "ayrımcılık" anlamına geleceği gerekçesiyle Birlik içinde buna karşı çıkılıyor.

Cameron mektubunda "her yıl aldığımız net göç 300 bine ulaşmış durumda. Bu, sürdürülebilir değil. AB dışından göçü kontrol altına almak için atmamız gereken adımlar var. Ancak AB içinden gelenler üzerinde de daha fazla kontrol icra edebilmeye ihtiyacımız var" diyor.

Göç konusunun dışında bir diğer önemli başlıkta, ekonomi yönetimi. Cameron, Yunanistan, Portekiz ve İspanya başta olmak üzere krize giren Avrupa ülkelerini kurtarma politikalarında yer almak istemiyor. Ayrıca Euro bölgesinde yer almayan ve kendi para birimini kullanan ülke, bu statüsünü korumak için AB'nin çok para birimli bir ya-

pı olmasının güvence altına alınmasını talep ediyor.

Son olarak egemenlik ve rekabet de müzakere başlıkları arasında. Çözümün her zaman "daha fazla Avrupa" olmayacağını bazen de "daha az Avrupa" olduğunu belirten Cameron, federal bir birlikten ziyade milli parlamentoların daha etkili olduğu bir Avrupa'yı savunuyor. Rekabet edilebilirlik konusundaysa mal ve hizmetlerin serbest dolaşımını sağlayan tek pazarın genişletilmesini ve üçüncü ülkelerle ticaret anlaşmaları yapılmasının kolaylaştırılmasını savunuyor. Cameron'ın sözlere baktığımızda asıl amacının Birlik'ten çıkmak değil taleplerinin karşılanması durumunda içeride kalmaya devam etmek olduğu görülüyor. Nitekim gerek mektubunda gerekse geçtiğimiz ay gerçekleşen zirvedeki konuşmasın-

da İngiltere için en iyi yolun reforme edilmiş bir AB içinde yer almak olduğunu, Ortadoğu ve Ukrayna'da çatışmalar devam ederken daha fazla birlik olmaları gerektiğini vurguluyor. Ancak her iki tarafın da tüm isteklerinin gerçekleşmeyeceğinin bilinciyle müzakere masasına oturması bekleniyor.

AB'ye baktığımızdaysa, mülteci sorunu ve giderek artan göç konusunda uzun vadeli çözümler bulunamadığı görülüyor. Öyle ki, AB'nin bölgeye yönelik göçü Türkiye ve Afrika Birliği'yle yaptığı gibi geri dönüşüm anlaşmalarıyla engellemeye çalışarak soruna kökten bir çözüm üretmek yerine çevre ülkeleri bir tür kalkan olarak kullanmayı tercih ettiği iddia ediliyor. Dolayısıyla bu konuda zaten etkin olamayan AB'nin İngiltere'yle nasıl uzlaşacağı tü-müyle ayrı bir muamma.

Avrupa'nın Radikalleşmeyle İmtihani

Eda Bektaş

13 Kasım Paris saldırılarından sonra Avrupa'da gündemden düşmeyen en önemli soru, Avrupalı Müslüman gençlerin neden IŞİD gibi radikal İslamcı bir örgütün cihat hareketine katıldığı ve neden doğup büyüdüğü ülkelerde kanlı eylemler gerçekleştirdiği oldu.

Özgür Avrupa ve Özgürlük Radyosu (RFE/RL) ve Uluslararası Siyasi Şiddet ve Radi-

kalleşme Araştırmaları Merkezi'nin derlediği 2015 verilerine göre yaklaşık beş bin Avrupalı genç Suriye ve Irak mevzilerinde savaşmak üzere IŞİD'e katıldı. Bu rakam IŞİD'in 20 bin olduğu tahmin edilen yabancı askerlerinin yüzde 25'ini oluşturuyor. Yani IŞİD'e dışarıdan katılan her dört militandan biri Batılı koalisyon güçlerine ve büyük ihtimalle de kendi ülkesine

karşı savaşan Avrupalı bir genç. Fransa yaklaşık bin 600 kişiyle IŞİD'e en çok yabancı asker sağlayan Avrupa ülkesi. Onu takip eden İngiltere'den 750, Almanya'dan 600, Belçika'dan 520, Bosna Hersek'ten 300-340, İsveç'ten 250-300, Hollanda'dansa 200-250 Müslüman gencin IŞİD'e katıldığı tahmin ediliyor. IŞİD'e katılan bu gençlerin bir kıs-

mının kendi ülkelerine dönüşmesiyle Charlie Hebdo ve Paris benzeri katliamların yeniden yaşanmasından korkuluyor. Peki bu gençler nasıl radikalleşti? Ne oldu da cihat yapmak için Orta Doğu'da hayatlarını riske atacak ve geri dönüp kendi ülkelerinde şiddete başvuracak noktaya geldiler?

İslam mı radikalleşiyor yoksa radikalleşme mi İslamlaşıyor?

Tartışmaya teolojik açıdan yaklaşanlar, Batı'yla İslam arasındaki "medeniyetler çatışması"ndan dem vurarak radikal İslami değerlerin "Batı'daki kafirleri" yok etmek amacıyla IŞİD gibi İslamcılar tarafından gençlere aşılandığını savunuyor. Buna karşı çıkanlarsa radikalleşmeyi dini endoktrinasyondan ziyade buldukları topluma yabancılaşarak ne Batı kültürü ne de ailelerinin geleneksel kültürüyle kendilerini ifade edebilen gençlerin nihilist bir başkaldırısı olarak yorumluyor. Bu iki yaklaşımdan hareketle Müslüman gençleri yıkıcı davranışlara iten sebeplerin İslam'dan mı yoksa sosyoekonomik ve kültürel faktörlerden mi kaynaklandığı sorusu öne çıkıyor.

Teolojik argümana göre,

gençler şiddeti körükleyen İslami kurallar ve değerler yüzünden radikalleşiyor. Örneğin Graeme Wood, Atlantic'teki makalesinde IŞİD'in yaptıklarının ve yapacaklarının İslami metinlerden devşirilen tutarlı bir yoruma dayandığını belirtiyor. IŞİD her ne kadar şiddete ve suça yatkın maceracı kitleyi kendine çeke de, takipçilerini asil motive eden kaynağın İslami öğretiler olduğunu savunuyor. Bu nedenle de IŞİD'i "oldukça İslamcı" diye niteliyor. Benzer şekilde New York Times yazarı Roger Cohen de gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin Danimarka Başbakanı Helle Thorning-Schmidt'in belirttiği gibi "karanlık bir ideolojinin" değil Batı'nın temel değerlerini hedef alan cihat zihniyetinin ürünü olduğunu belirtiyor. Buna göre

İslamcılar ifade özgürlüğü, din ve vicdan hürriyeti, medya özgürlüğü, cinsel özgürlük gibi Batı demokrasilerinin temelini oluşturan hak ve özgürlükleri, yani "Batı medeniyeti"ni hedef alıyor. Buna göre, Avrupa'da metro ve trenleri bombalayan, sınırsal çalışmalarını yüzünden karikatüristleri, film yapımcılarını öldüren, Paris saldırılarında olduğu gibi konser, tiyatro gibi kültürel etkinlikleri hedef alan cihatçı zihniyete "karanlık bir ideoloji" demek, Batı'yla İslam arasındaki "medeniyetler çatışması"ni görmezden gelmek anlamına geliyor. Hatta Fransız filozof Abdennour Bidar'a göre İslam'ın kalbinde kanser bulunmakta. "İslamcı" IŞİD'in Avrupa'da estirdiği şiddetin İslami öğretilere dayandığını, temel özgürlük ve

hakları yok etmeyi amaçladığını savunanlar, IŞİD'e karşı verilmesi gereken savaşın da sadece "terörle mücadele" olamayacağını, bunun İslam'la Batı'nın kaçınılmaz uyuşmazlığından doğan bir "medeniyetler çatışması" olduğunu belirtiyor.

Öte yandan, Peter Beinart ise Atlantic'teki yazısında IŞİD'in liberal demokrasinin temsilcisi herhangi bir ülkeyi değil Orta Doğu'da kendi gücüne askeri olarak müdahale eden ülkeleri hedef aldığını dikkat çekiyor. Beinart'a göre, 2004'te El Kaide'nin bir uzantısı olarak Irak'ta eylemler gerçekleştiren IŞİD, liberal demokrasi nedeniyle değil, Irak işgali nedeniyle Amerika'ya karşı savaşmaya başlamıştı. 31 Ekim'de Putin Rusya'sının yolcu uçağını düşürürken de hedefinde Rusya

'nın olmayan liberal demokrasi değil Eylül itibariyle Suriye'de Esad yanında kendi ordusuna karşı savaş ilan etmiş bir güç vardı. Aynı şekilde, 13 Kasım Paris saldırıları da Eylül'den itibaren Fransa'nın Suriye'de IŞİD'i hedefleyen hava operasyonlarını arttırmasından sonra meydana geldi.

Teolojik yaklaşıma böylece getirilen diğer bir eleştiri de IŞİD'in retorikine ve eylemlerine bakarak bir "medeniyetler çatışması"ndan bahsetmenin sorunun rasyonel çözümüne katkı sağlamadığı, aksine bu yaklaşımın dolaşımında kalmasının IŞİD'in retorikini de beslediği yönünde. Buna göre, hâlihazırda kendisini İslam'ın "gerçek temsilcisi ve koruyucusu" olarak tanımlayan IŞİD'in şiddet eylemlerini üstlenirken "İslam'ı kâfir Batı'ya karşı savunduğunu" belirtmesi gibi İslam ve Batı medeniyeti arasındaki uyumsuzluktan bahsetmek de IŞİD'i "İslam'ın bir temsilcisi gibi konumlandırma" anlamına geliyor. Diğer bir yaklaşıma göre, Avrupalı Müslüman gençlerin radikalleşmesi "cihat hikayesi üzerine kurulu nihilist

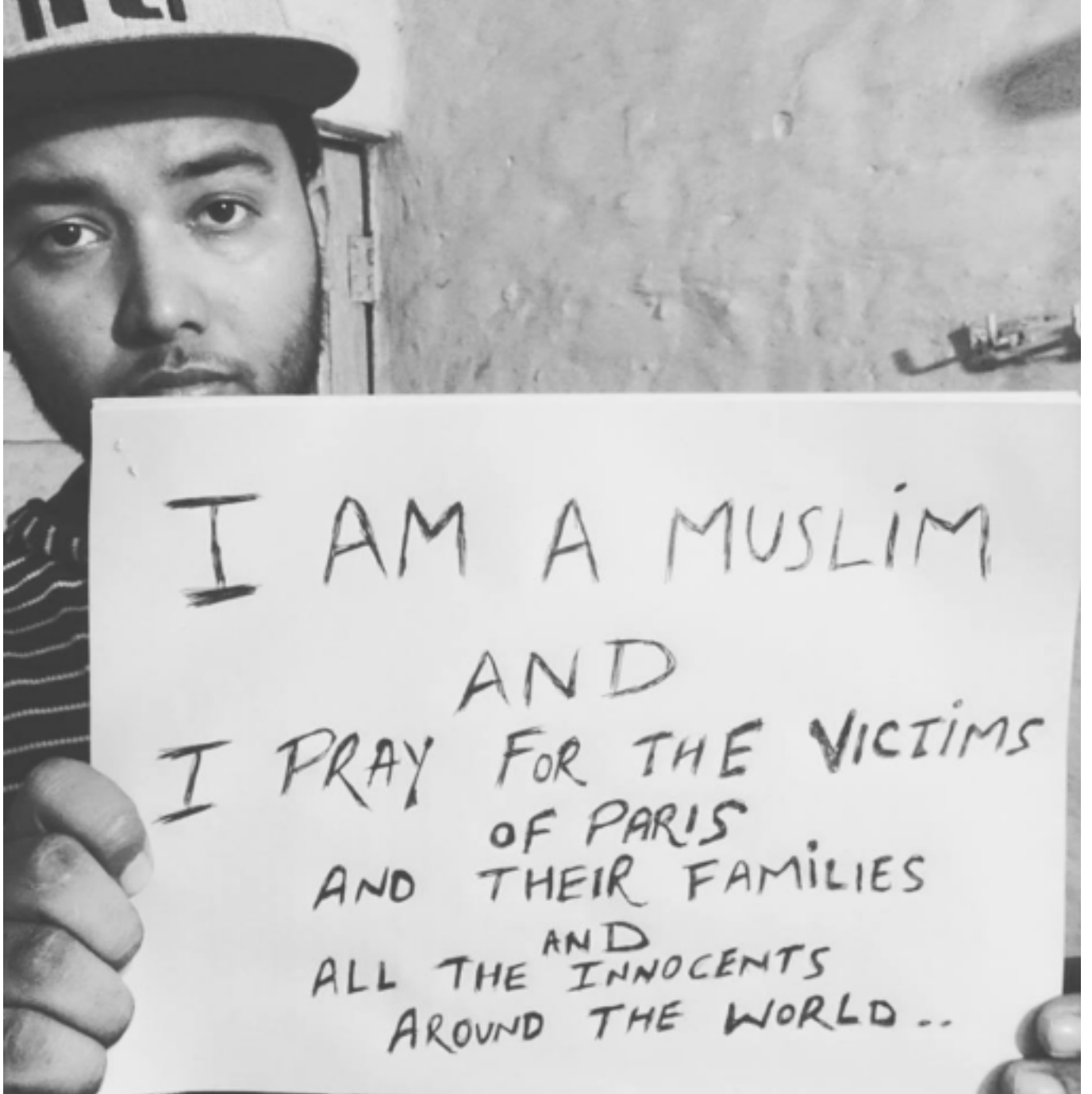
bir gençlik başkaldırısı". Buna göre, cihat ülküsü, topluma ayak uyduramayan, dışlanan ve yabancılaşan isyankâr gençlerin kendilerini tanımlayacakları, aidiyet hissedecekleri, uğruna savaşacakları ve saygınlık kazanacakları bir dava sağlıyor. IŞİD de Müslümanlar adına tüm dünyaya karşı savaşarak kahraman olmak isteyen gençleri ve İslam'ı Orta Doğu'daki amaçlarına ulaşmada stratejik bir araç olarak kullanıyor. Bunun için de bu başkaldırığı dini terimlerle ifade ediyor ve hâlihazırda Müslüman olan gençlerin radikalleşme süreci oldukça hızlanıyor. Kısacası, kendilerini gerçekleştirmek isteyen bu gençler için "cihat" piyasadaki en geçerli dava haline geliyor. Zira IŞİD tarafından desteklenen İslam'ın selefi versiyonunu tercih ederek hem kendi ailelerinin kültürünü ve köklerini reddediyorlar hem de kendi yaşamlarını olumluyorlar. Ancak cihatçıların selefizmi kullanması teolojii önemsediklerini de göstermiyor. Aksine İslami bilgilerinin oldukça az olduğu, teolojik tartışmalara girmedikleri ve belli alıntılar-

la söylemlerini sürdürdükleri belirtiliyor.

European University Institute'dan Profesör Olivier Roy'a göre, IŞİD'e katılanların belli başlı ortak noktaları olması da bu yaklaşımı destekliyor. Öncelikle katılanlar kesinlikle gençlerden oluşuyor ve bunlar ya göçmen Müslüman ailelerin Avrupa'da doğmuş büyümüş çocukları ya da sonradan Müslüman olan gençler. Aralarında Orta Doğu'dan Avrupa'ya genç bir yetişkin ya da çocuk olarak gelen yok. Hemen hemen hiçbirisi dindar bir geçmişe sahip değil ve sonradan Müslüman olanların sayısı oldukça fazla. Bu da radikalleşmenin sebebinin ailenin kültürel kökleri ya da kültüre hakim İslam diniyle ilgili olduğu savını oldukça zayıflıyor. Paylaştıkları sosyolojik ya da ekonomik bir sınıfsal hassasiyet yok. IŞİD'e girme süreçleri genel olarak internet ve sosyal medya üzerinden. Pek çoğu geçmişinde suç işlemiş ve torbacılık yapmış. Topluma karşı kızgınlık ve bastırılmışlık bu gençler arasında oldukça yaygın psikolojik durumlar. Kendilerini herhangi bir dini topluluk ya

da onların davalarıyla tanımlamıyorlar. Amaç kendini gerçekleştirme olduğundan herhangi bir Müslüman toplum (Filistin, Irak ya da Suriye) ile özdeşleşmiş de değil. Temel olarak, beklentileriyle hayatta elde ettikleri örtüşmediğinde nihilizme ve IŞİD'in kahramanlık hikayesine yatkın hale geliyorlar. Tüm bunlar göz önüne alındığında Roy'a göre bu nihilist gençlik başkaldırısı "İslam'ın radikalleşmesi"nden çok "radikalleşmenin İslamlaşması".

Her durumda kesin olansa, küreselleşen dünyada 30 yıl gibi çok kısa bir sürede Müslüman göçmenlerin Avrupa'da kültürel, sosyolojik ve siyasi anlamda ani değişimler geçirmesi ve nesiller arasında kopmaya neden olan bir uyumsuzluk sürecinin baş göstermesi. Bu durumda, İslam'ın Avrupa'ya eklenmesinin sağlanması, çokkültürcülük anlayışı başta olmak üzere sosyal politikaların gözden geçirilmesi ve ayrımcılık yerine radikallerin de nefret edeceği şekilde gençlerin topluma yabancılaşmasının engellenmesi tek çare olarak ön plana çıkıyor.

İklim'e Filantrokapitalist Dokunuş

Elâ BİLGEN

30 Kasım-11 Aralık arasında Fransa, en geniş katılımlı uluslararası organizasyonlardan biri olan Paris İklim Zirvesi'ne ev sahipliği yaptı. Küresel ısınma ve iklim değişikliğine karşı ilk kez 1992'de Rio'da uluslararası bir konferans düzenlenmiş ve BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi oluşturulmuştu. 1994'te yürürlüğe giren ve hâlihazırda 195 devletin imzacı olduğu Sözleşme'nin uygulanışını gözden geçirmek üzere her yıl Taraflar Konferansı (Conference of Parties-COP) adı altında toplantılar düzenleniyor. 1995'te Berlin'de gerçekleştirilen ilk toplantının (COP1) ardından Kyoto Protokolü'nün imzalandığı 1997'deki COP3 ve hayata geçirilemeyen Kyoto'nun uygulanabilmesi amacıyla 2009'da Kopenhag'da toplanan COP15 gibi önemli konferanslar yapıldı. Ancak aradan geçen 23 yıl, hükümetlerin dünyanın başına gelen en büyük felaketlerden biri olarak önümüze koydukları küresel ısınma sorununu çözmek konusundaki hevesizliklerine sahne oldu. Bu nedenle Aralık başında Paris'te düzenlenen 21. Konferans'tan (COP21) da işte bu hevesizliklerin aşılma-

si ve hukuki bağlayıcılığı olan evrensel bir iklim anlaşmasının oluşturulması bekleniyordu.

Aslında Zirve sonunda imzalanan Paris Anlaşması liderler tarafından bu beklentileri karşılayan bir başarı olarak karşılandı. Fakat Anlaşma incelendiğinde, öncekilerden farklı olarak elde edilmiş bir başarıdan söz edilemiyor. Örneğin Anlaşma'nın en büyük sürprizlerinden birinin, önümüzdeki yüz yıl içinde sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre, daha önce vadedildiği gibi 2 °C değil 1.5 °C artmasını sağlamayı öngörmesi olduğu söyleniyor. Bunun ne demek olduğunu anlamak içinse BM'nin küresel ısınma jargonuna kısaca değinmek gerek.

Artık herkesin aklına kazındığı üzere, sanayileşme ve bununla beraber enerji tüketiminde meydana gelen artış nedeniyle güneş ışınlarından kaynaklanan ısıyı atmosferde tutan ve böylece sıcaklığın artmasına neden olan sera gazlarının (su buharı, karbondioksit, metan, ozon vb) yoğunluğu artmakta. 1750'den 2015'e kadar sadece karbondioksitte yüzde 40 oranında bir artışın gerçekleştiği ifade ediliyor. Karbon-

dioksit artışının da en büyük nedeni fosil yakıtlar, yani kömür, petrol, doğal gaz gibi enerji üretiminde en fazla başvurulan kaynaklar. Biliminsanları, sanayileşme öncesine göre sıcaklığın 2 °C'den fazla artmasının, dünyada geri dönüşü olmayan hasarlar oluşturacağı görüşünde. Ancak mevcut durum devam ettikçe artışın 5 °C'ye kadar çıkacağını düşünenler de var. Bu sebeple Paris'e dek iklim değişikliği konferanslarının temel gündemini sıcaklık artışının 2 °C sınırında tutulması yönündeki vaatler oluşturuyordu. Bu son anlaşmayla tarafların artışı 1.5 °C'de tutmaya söz verdiği, bunun da beklenmedik bir gelişme olduğu vurgulanıyor.

Ancak gerçekte tarafların paylaşılacak ölçüde olumlu bir tavır değişikliğine gittiğini söylemek zor. Zira Paris Anlaşması'nın 2. maddesi, söz konusu anlaşmayla iklim değişikliği tehlikesi karşısında "ortalama küresel sıcaklık artışının, endüstrileşme öncesi döneme göre 2 °C'nin olabileceğince altında tutulması ve 1.5 °C'yle sınırlandırılması yönünde çaba gösterilmesi"nin amaçlandığını ifade ediyor. Anlaşma'nın, taraflar

açısından tam bir bağlayıcılık sağlamadığı da göz önüne alındığında "1.5 °C" ifadesinin biraz da coğrafi konumları nedeniyle küresel ısınmadan daha çabuk etkilenen ve kendileri için 2 °C sınırının yetersiz olduğunda ısrarcı davranan Ekvator'a yakın ülkelerin gönlünü almak için düşünülmüş bir formül olduğu söylenebilir.

Paris Anlaşması da dâhil olmak üzere 1992'den beri imzalanan onca belge arasında hukuken bağlayıcılığı olan ve geniş kabul gören bir anlaşma olmamasının iki temel sebebi var. İlki hem "gelişmiş", hem de "gelişmekte olan" kategorisindeki devletlerin 2 °C eşliğinin aşılmasını için karbon salınımını azaltmak yönünde yükümlülük altına girmek istememesi. İkincisi de çoktan sanayileşmiş, dolayısıyla atmosfere çokça karbon salmış ve bunun da meyvesini yemiş bulunan "gelişmişlerin", sanayileşmeye çalışan ve bunun için de öncelikle görece ucuz olan fosil yakıtlara yönelen gelişmekte olan devletlerin temiz enerji kaynaklarını tercih etmesi için onlara "borçlu oldukları" finansal desteği sağlamak yönündeki kararsızlığı.

Filantrokapitalistlerin değiştirmeden yenileyebilme gücü

Bu açıdan Paris Anlaşması'nda bir "yenilik" olduğunu söylemek aldatıcı olur. Yine de Paris Zirvesi, son derece dikkat çekici bir "yeniliğe" sahne oldu. Uzun bir süredir hükümetlerin, iklim değişik-

liğiyle ilgili teknolojik "inovasyona" yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarına yeterince mali kaynak ayırmadığından dert yanan Bill Gates, Zirve'nin açılış günü bir yanına ev sahibi François

Hollande, diğer yanına da Barack Obama'yı alarak iklim değişikliğine karşı geliştirdiği formülü kamuoyuna duyurdu. İklim değişikliğinin öncelikle karbondioksit salınımındaki artıştan kaynak-

landığını vurgulayan Gates, bunu durdurmak için fosil yakıtların aksine karbon üretmeyen "güvenilir" enerji kaynaklarının geliştirilmesi gerektiğini savunuyor. Bu doğrultuda, kendisi gibi "temiz

enerji" yanlısı milyarder işadamlarını bir araya getirerek "Breakthrough Energy Coalition" adını verdikleri girişimi başlattığını açıkladı. Ayrıca Paris Zirvesi'ne yaz boyunca Élysée Sarayı ve Beyaz Saray'la yaptığı görüşmelerle hazırlanan Bill Gates, siyaset dünyasından da önemli isimlerin desteğini aldı. ABD, Fransa, Çin ve Hindistan'ın da aralarında bulunduğu 19 hükümet önümüzdeki beş yıl içinde enerji araştırmalarına yönelik kamu yatırımlarını iki katına çıkarma sözü vererek Bill Gates'in ön ayak olduğu "Mission Innovation" girişimine katılacaklarını açıkladı. Bill Gates'in böylesine çetrefilli bir sorun karşısında gösterdiği "duyarlılık" ve iş dünyasıyla siyasiler arasında elçilik görevi üstlenerek sağlamayı başardığı dayanışma, pek çok saygın isim tarafından takdirle karşılandı. Üstelik Gates'in dünya meselelerine olan ilgisi yeni de değil. 2000'de Microsoft'un CEO'su olmaktan vazgeçip kendini hayır işlerine ya da Batı'daki ifadesiyle filantropi faaliyetlerine adamaya karar vermiş ve eşiyile birlikte Bill & Melinda Gates Vakfı'nı kurmuştu. O günden bu yana Rockefeller ve Carnegie

ailelerinin eski kuşak filantropist üyeleriyle, Mark Zuckerberg ve Jeff Bezos gibi yenileri bir araya getirdiği görüşmelerde dünyayı ilgilendiren sorunlara çözüm arıyor. Afrika ve Güney Asya'nın yoksul bölgelerine yaptığı gezilerde insanlık açısından en büyük sorunları yetersiz beslenme ve bulaşıcı hastalıklar olarak tespit etmişti ve Gates Vakfı da bunlarla bağlantılı çalışmalara yönelmişti. Şu ana dek Vakfın en fazla bütçe ayırdığı konular çocukların kızamık ve çocuk felci gibi bulaşıcı hastalıklardan korunması için dünyanın yoksul bölgelerinde aşılama çalışmaları yapılması, AIDS'e karşı tedavi yöntemleri geliştirmeye çalışan kuruluşların desteklenmesi ve besin değeri yüksek gıdaların elde edilmesi için yapay tohumlar geliştirilmesi. Gerçi et tüketiminin çevreye vereceği zarar nedeniyle bunun yerine çiftçilikle geçinen yoksullar için et tadı veren protein değeri yüksek tarımsal ürünler geliştirilmesi yönündeki çabaları acımasız bulunmuştu. ABD ve Avrupa'da yasaklanmış olan çevreye zararlı birçok faaliyetini, Vakıf çalışmalarının da yoğunlaştığı

yoksul bölgelerde yürüten Shell, BP, Exxon Mobil gibi büyük enerji şirketlerinin Gates Vakfı'nın en fazla yatırım yaptığı kuruluşlar arasında bulunması da tepki çekmişti. Şimdiyse fosil yakıt devlerinde bulunan hisselerine rağmen karbonsuz enerji kaynaklarına yönelmiş olması umut vadeden bir gelişme olarak algılanıyor. Ancak "Breakthrough Energy Coalition"ın iklim değişikliğine karşı sunduğu üç öneri incelendiğinde, amacın küresel ısınmayı durdurmaktansa yatırımların değişen trende uygun sahalara kaydırılması olduğu açığa çıkıyor. Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi önerilen üç alternatif enerji kaynağı solar boya, akıllı piller ve solar kimyasal teknoloji. Kabaca açıklamak gerekirse solar boya, günümüzde kullanılan güneş panellerini sürülebilir boya haline getirerek ucuza ve kolayca güneş enerjisi elde etmeye yarayacak. Akıllı pillerle, yaygın olarak kullanılan pillerden çok daha fazla elektrik üretebilen, yıllarca tükenmeyen ancak sıradan kullanıma imkân vermeyecek ölçüde büyük olan pilleri ifade ediyor. Bu aslında hâlihazırda mevcut bir teknoloji.

Bill Gates'in yapmak istediğiyse bunları küçük ve güvenli hâle getirip kullanımını yaygınlaştırmak. Son olarak solar kimyasal teknolojinin de güneş ışığından hidrojen yakıt elde etmeye olanak vermesi umuluyor. Bu sayede atmosfere karbondioksit yerine su buharı salınmış olacak. Bu üç teknoloji sayesinde neredeyse sıfır karbon salınımıyla enerji üretimine imkân sağlanacağı iddia ediliyor. Ancak karbondioksit üretmeyen enerji kaynakları anlamında "temiz enerji" kaynaklarının kullanımı, küresel ısınmanın önlenmesi anlamına gelmiyor. Zira sera etkisine neden olan gazların en başında su buharı geliyor. Bu nedenle küresel ısınma ve iklim değişikliğini durdurmanın yolu enerji kaynaklarını değiştirmekten ziyade enerji tüketimini azaltmaktan geçiyor. İş dünyasının milyarlerlerinin, faaliyetlerini hayırseverlik kalkanı ardında yürütmesini ifade eden "filantropik kapitalizm"se, Bill Gates ve şirketine yenilikçi bir görünüm altında mevcut durumlarını sürdürme olanağı tanıyor.

BM'den Cinsel İstismara 'Sıfır Tolerans' mı 'Sıfır Çözüm' mü?

Yasemin KARADAĞ

Orta Afrika Cumhuriyeti'nde (OAC) 2013'te patlak veren iç savaşla birlikte, savaşların kaçınılmaz sonucu ağır insan hakları ihlalleri burada da yaşandı, yaşanmaya devam ediyor. Çatışmalar boyunca binlerce insanın öldüğü tahmin edilirken, 400 binden fazla kişinin ülke içinde yer değiştirmek zorunda kaldığı ve 460 bin kişinin de komşu ülkelere mülteci olarak sığındığı bilinmekteydi. Ülke içinde yer değiştirmek zorunda kalan insanların kaldığı M'Poko Kampı'nda en başta 120 bin kişi kalırken, Mayıs 2014'e gelindiğinde bu sayı 57 bine düşmüştü. Kurulduğu günden bu yana "tüm dünyada hak ve özgürlüklerin kadim koruyucusu" olduğunu ileri süren BM, burada da günden güne artan insan hakları ihlallerinin önüne geçmek ve iç savaşın zarar gören sivilleri korumak amacıyla "MINUSCA" adlı barış güçlerini Nisan 2014'te OAC'de konuşlandırmıştı. Yine Güvenlik Konseyi kararıyla, Fransız Sangaris Birlikleri de (Sangaris Forces), başkent Bangui dâhil olmak üzere OAC'de konuşlandırılmıştı. Ülke içinde yer değiştiren insanların barınması için kurulan M'Poko Kampı, BM'ye ait bu askeri birliklerin koruması altındaydı. BM askerlerinin bölgeye gitmesin-

den bir ay sonra kampta kalan erkek çocukların, para ve yiyecek karşılığında, özellikle Sangaris Birliği'ne ait Fransız askerlerinin cinsel tacizine uğradığı iddiaları ortalıkta dolaşmaya başladı. Söz konusu iddialar üzerine, MINUSCA'nın İnsan Hakları ve Adalet Bölümü (HRJS) ve UNICEF Bangui, iddiaları doğrulaması için, tacize uğradığı iddia edilen çocuklarla görüşmesi amacıyla bir yetkili görevlendirdi. Yaşları yedi ile on bir arasında değişen altı erkek çocuğu, failleri ayrıntılı bir şekilde tarif ederek, hatta kimisinin bizzat adını dahi vererek, para ve yemek karşılığında maruz kaldıkları muameleyi anlattı. İlerleyen süreçte, iddiaları ilk kez ortaya çıkaran kampta görevli yerel STK çalışanları da tacize uğrayan diğer çocuklarla görüşerek iddiaları doğruladı. Görüşülen çocukların verdikleri bilgiler, bu tacizlerin nadir ya da istisnai olmadığını gözler önüne seriyordu. Genel olarak askerler işbirliği içinde hareket ediyorlardı. Sözgelimi, normal koşullarda sivillerin girmesinin yasak olduğu askeri üslere çocuklar getiriliyor ve birbirlerinin gözü önünde taciz ediliyorlardı. Uzunca bir dönem BM tarafından göz ardı edilen olayların, Mayıs 2015'te ulusla-

rarası basın ve STK'ların gündemine oturmasından sonra, 22 Haziran 2015'te BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon, süreci değerlendirmesi amacıyla bağımsız bir Panel kurulmasını istedi. BM dışından, dört bağımsız danişman tarafından oluşturulan Panel'in hazırladığı ve Aralık 2015'te yayınlanan 170 sayfalık rapor, BM'nin amaç ve ilkelerine ne denli uydüğünü bir kez daha gözler önüne seriyordu! Öncelikle iddialar ilk kez gündeme geldiğinde, bu iddialara ilişkin olarak BM yetkililerinin verdikleri tepkiler, söz konusu iddiaların ne derece ağır insan hakkı ihlalleri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ciddiyetten oldukça uzaktı. Nitekim BM yetkilileri, yukarıda bahsi geçen altı çocukla mülakat yapılması dışında, cinsel istismarları gerçekleştiren askerler hakkında soruşturma başlatılması, ihlallerin devam etmesinin engellenmesi ya da iddiaların Fransız Hükümeti'ne bildirilmesi gibi herhangi bir girişimde bulunmamıştı. Alınan tek önlem olarak tanımlanabilirse), UNICEF tacize uğrayan çocuklara tıbbi ve psikolojik destekte bulunması için kampta çalışan STK'ya öneride bulundu ve sesansların sonunda UNICEF'e

ait formların doldurulmasını istedi. STK çalışanları çocuklarla yalnızca bir kez iki saatlik görüşme gerçekleştirdi ve çocuklarla tekrar iletişime geçilmedi. Çocuklar herhangi bir muayeneden dahi geçirilmediği gibi, kampta kalan mağdur ve potansiyel mağdur çocukların yerlerinin değiştirilmesi için de herhangi bir girişimde bulunulmadı. Sonrasında BM, iddialarla ilgili olarak hareketsiz kalışını, söz konusu faillerin Sangaris Birliği'ne ait askerler olduğunu ve bu birliğin de emirlerini BM'den almadığını ve bu yüzden de BM'nin iddialara ilişkin çok kısıtlı yükümlülükleri olduğunu gerekçe göstererek kendini savundu. Örgüt çalışanları bölgede işlenen insan hakları ihlallerinin failleri olduğunda, BM'nin izlediği iki tür politika mevcut: Bunlardan ilki olan "SEA (sexual exploitation and abuse) Policy Network" politikasının gündeme gelmesi için, "sivile cinsel istismarda bulunduğu iddia edilen failin BM çalışanı ya da BM komutası altındaki birliklerin personeli (under UN command) olması gerekiyor. BM, Sangaris Birliği'nin BM misyonuna asker desteğinde bulunan ülkelerin otoritesi altında olduğu gerekçesiyle, SEA politikasını izleyemeye-

ceklerini açıkladı. BM'nin izleyebileceği ikinci yolsa, asil olması gerektiği gibi mağduru merkeze alan bir politika. "Human Rights Policy Network" olarak bilinen bu politikaya göre, faillere ya da

aradaki bağlantıya bakmaksızın hak ihlaline uğranmış olunması yeterli. Böyle bir durumda BM, söz konusu ihlalleri soruşturmak, ihlalleri raporlamak, mağdurları korumak ve en önemlisi faille-

rin hesap vermesi için gerekli adalet mekanizmasına başvurmak zorunda. BM barış gücü askerlerinin çatışma bölgelerinde işlenen en ağır insan hakları ihlallerinden birini işlediği düşünüldüğün-

de, aslında ikinci politikaya başvurulması işten bile değil. Ancak BM yine işi kılıfına (hiç uymasa bile) uyduruyor ve müdahale etmemesinin nedeni ilk politikaya dayanarak açıklıyor.

BM ne zaman, neden harekete geçti?

Cinsel istismar iddialarına yönelik hazırlanan ilk rapor (Sangaria Notes), Cenevre'de bulunan İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR) ofisine Haziran 2014 sonunda e-posta olarak gönderildi. Buradan da OHCHR'nin alan operasyonlarına ilişkin birimi olan FOTCD'nin (Field Operations and Technical Cooperation Division) yöneticisine ulaştı. BM'yi asıl harekete geçiren iddialar buradan sonra başlıyor. Zamanında ihlalleri Fransız Hükümeti'ne bildirmeyen OHCHR, yedi ay sonra Sangaris notlarını Fransa'ya sızdırdığı gerekçeyle FOTCD'nin yöneticisi hakkında soruşturma başlatıyor ve görevinden istifa etmesini istiyor. Mart-Nisan 2015'te gerçekleştirilen üst düzey toplantılarda yönetici hakkında başlatılan soruşturmanın genişletilmesi kararı alınıyor. Soruşturma hâlihazırda devam ediyor.

Temel görevi insan haklarının uygulanması ve korunması olan ve bu görevini gerçekleştirmek için ulusal otoritelerle her türlü işbirliğini gerçekleştirmek zorunda

olan OHCHR, bölgede yaşanan ihlallere odaklanmak yerine, örgüt içerisinde olması gerektiği gibi hareket eden belki de tek üst düzey yetkili hakkında soruşturma başlatıyor. Sonrasında da Fransa'nın ihlallere ilişkin işbirliği teklifine yanaşmaktan imtina ediyor. Öyle ki, söz konusu ihlaller uluslararası basına yansıyana kadar BM de sessiz kalmakta ısrarcı davranıyordu. Nedenini tahmin etmek zor değil: İç savaşın hüküm sürdüğü, halkın yokluktan, açlıktan kırıldığı bölgelere barışı tesis etmeleri ve korumasız olan halkı ağır insan hakları ihlallerinden korumaları amacıyla gönderilen "barış misyonları"nın bizzat ihlallerin failleri olduğu gerçeğini, "uluslararası alanda adaletin temel savunucusu olan" BM'ye helal gelmesin diye mümkün mertebe örtbas etmek.

OAC'de Sangaris Birlikleri'nin erkek çocuklarını istismar etmeleri, ne yazık ki, barışı koruma misyonlarının ilk kez parçası oldukları insan hakkı ihlalleri değil. 90'lar boyunca Bosna'da, Kamboç-

ya'da, Kosova'da, Doğu Timor'da, Kongo'da, Batı Afrika'da, Haiti'de, Liberya'da kısacası barış misyonlarının iç savaşın hüküm sürdüğü bölgelere gönderildikleri her yerde askerlerin sivillere türlü türlü cinsel şiddet uyguladıklarına dair kanıtlar mevcut. Bu ihlallere karşılık BM Genel Sekreteri ilk kez 2003'te harekete geçti ve "Sıfır Tolerans Politikası"nın (UN's Zero Tolerance Policy) ilan etti. Bu politikaya göre BM, yaşı ve cinsiyeti ayırt edilmeksizin, rızası olsun ya da olmasın, askerlerin sivil halkla her türlü cinsel münasebetini yasaklıyordu. BM'nin bu politikası işe yarayamış olacak ki, yalnızca 2014'te cinsel istismara ilişkin 79 rapordan 51'inin failleri barış misyonlarına ait askerlerdi. 2005'te hazırlanan Zeid Raporu'nda izlenen politikaların değiştirilmesi gerektiği ve failerin hızlı bir şekilde tespit edilmesi ve hesap vermelerinin sağlanması için "kalıcı soruşturma mekanizması"nın kurulması öneriliyordu, ancak bu öneri hiçbir zaman uygulamaya koyul-

madı. Zeid Raporu sonrası misyonların yer aldığı bölgelerde askerlerin eğitilmesi ve ihlallerin önlenmesine yönelik politikaların uygulanması için disiplin birimleri kuruldu, ancak görünün o ki bu birimler de amaca çok hizmet edememişler. En son 2013'te barış misyonlarının bölgede gerçekleştirdikleri ihlalleri önlemeye yönelik olarak "Human Rights Up-Front Initiative" ilan edildi. Bu çerçevede hazırlanan raporlarla benimsenen ilkelerin ortak noktası, pratikte hiçbir işe yaramıyor olmaları. Geçtiğimiz ay Cenevre'de Red Cross tarafından organize edilen silahlı çatışmalarla bağlantılı cinsel suçlara ilişkin konferansın konuşmacılarından BM temsilcisi Siva Methil, konuşmasında on yıl önceki kadar kötü olmasa da hala çatışma bölgelerinde uygulanan cinsel şiddetin bir kısmının "görünmez" olduğunu, hükümetlerin raporları göz ardı ettiğini söylemişti. Görünen o ki, BM cinsel şiddeti görünmez kılmaya çalışan hükümetleri yalnız bırakmamaya kararlı.

kat, başkan oluyordu. İlk baronun Atina'da kurulduğu kabul ediliyor. Dilimize Fransızcadan geçen "baro", demir parmaklık anlamına geliyor. 14. yüzyılda Fransa'da avukatların farklı şehirlere giderek savunma yapmaları "adaletin gezici şövalyeleri" olarak adlandırılmalarına yol açtı. 1574-1715'te lonca önem kazandı. Mesleğe kabul yemini, baroya takdim gibi ritüeller ve peruk, cübbe gibi simgeler lonca döneminde ortaya çıkan kurum ve ayrıcalık işaretleri oldu. Prusya Kralı I. Friedrich Wilhelm 1726'da şu buyruğu yayınladı: "Avukatların dizlerinin altına kadar gelen yünlü siyah paltolar giymelerini ciddi bir şekilde buyuruyor ve emrediyoruz, bu hergelelerin (Almanca "spitzbube", hergele, düzenbaz, yankesici, hırsız ve afacan çocuk anlamına geliyor) uzak mesafeden bile tanınması için." Kast edilen palto sonradan "Robe" (cübbe) diye adlandırılmış. Alman avukatlar o zamandan beri bu siyah cübbeleri giyor. Siyah cübbe sadece Almanya'ya ve avukatlara özgü bir giysi değil, diğer birçok ülkenin yüksek yargı organı mensupları da siyah cübbe giymekte. Avukatlar eskiden şehir şehir gezip hakkını elde etme mücadelesi veren insanlara bu konuda yardımcı olmuş, yaptığı

bu faaliyetle egemen sınıfın dikkatini çekmişlerdi. Daha kolay ayırt edilebilmeleri için de siyah cübbe giymeleri zorunlu hale getirildi. Fransa'da gezici şövalye olarak adlandırılmalarının temelinde de bu yatmakta.

Paris Barosu'nun önceki Başkanlarından Henri Robert, avukat cübbelerinin neden siyah olduğu sorusuna cevabı "hayal kırıklıklarımızın matemini tuttuğumuz için. Her cübbeyi giyişimde hayal kırıklıklarımın matemini taşıdığımı acı acı duyarım. Avukat, haklı gördüğünü ve doğru bildiğini belagatinin ve ilminin himayesi altında yavaş yavaş kudretir" şeklindedir. Tek tip cübbe bütün avukatların yasalar önünde eşitliğini temsil eder. Avukatlık kamu hizmeti olduğundan cübbenin cebi, avukatlar bağımsız olduğundan da cübbelerin düğmeleri yoktur. Siyah rengiyse yasaların otoritesini ve adalete hizmet eden mesleğin ağırlığını temsil eder. Adaletin rengi siyahtır zira tüm renkler siyahın içinde erir.

1852-1870 yılları arasında yapılan düzenlemelerle avukatlar, baro başkanlarını seçme özgürlüğüne kavuşur. 1920 ve 1930 kararlarıyla de baroların bugünkü klasik biçimi ortaya çıkar.

Günümüzde durum

Avusturya'da avukat olmak için üniversitelerin dört yıllık hukuk bölümlerinden mezun olmak zorunlu. Avukatlık için staj eğitimi, Avukatlar Akademisi (Anwaltsakademie GesmbH - AWAK) tarafından düzenleniyor. Staja kabul için, Hukuk Fakültesi mezunu olmanın yanında Avusturya, İsviçre veya AB vatandaşlığı şartı aranıyor. Staj finansmanının yüzde beşini stajyer, yüzde 95'iniyse yanında staj yapılan avukat karşılıyor. Pratik eğitim, her yıl en az üç gün süreyle mahkeme simülasyonlarıyla gerçekleştiriliyor. Avukatlar, hâkimler, psikologlar ve hukuk profesörleri tarafından verilen staj eğitiminin sonunda adaylar, sözlü ve yazılı olmak üzere iki bölümden oluşan bir avukatlık sınavına tabi tutuluyor. İngiltere'deyse avukatlık mesleği iki uzmanlaşma dalına bölünmüş. İlki duruşma avukatı veya duruşmaya çıkan avukat olarak adlandırabileceğimiz Barrister'lar, ikincisiyse dosya avukatı veya duruşmaya çıkmayan avukatlar olarak adlandırabileceğimiz Soliciter'lar. İngiltere'de çok az Barrister bulunur. Barrister'lar huku-

kun operatör doktorlarıdır. Ameliyatlarının çok başarılı olması gerekir. İnsan hakları, iş hukuku, kamu hukuku gibi konular, çok zor ameliyatlar gerektiren konulardır. Barrister genelde bir davayı alıp almama konusunda karar veremez. Bağımsız avukattır ama gelen davaları temsil etmek zorundadır. Çalışma sisteminde buna "Taksi Prensi"bi" denir. Londra'daki siyah taksilere benzetilirler. Onlar da müşterilerini seçemezler, müşterileri tarafından seçilirler. Dünyanın pek çok ülkesinden davalar çözüm için İngiltere'ye sevk edilir. İngiliz Barrister'lar çok sayıda uluslararası dava alır. Cübbe ve peruk, Barrister'ın girdiği yüksek mahkemeler için zorunludur. Peruk bir Barrister'ın bağımsızlık sembolüdür. Önyargısı olmadan, özel kişiliğini rafa kaldırarak, profesyonelce ve hukuk bilgisiyile aydın bir duruşunu yansıtır. Bir rivayete göre koyun postundan bir diğere göre yse midilli atlarının kılından yapılan perukların kötü koktuğundan şikayet ediliyor. Gandhi ve Thatcher'ın yanı sıra Blair de kariyerine Barrister olarak başlamıştı. Sadece önemli davalara

baktıkları için hatırı sayılır bir servete sahiptirler. Barrister'la müvekkil arasındaki iletişimi Soliciter sağlar. Hukuk eğitimi yanında sahne performansı benzeri dersler aldıklarından dolayı Barrister'lara hukukçu-oyuncu da denir.

İskoçya'da tüm İngiltere ve Galler uygulamasında görülen Britanya sistemi kapsamında Advocate (duruşmaya giren avukat) ve Solicitor (duruşmaya girmeyen avukatlar) ayrımı var. Staj eğitimi de bu ayrım dikkate alınarak gerçekleştiriliyor. Advocate için staj süresi 1.5 yıl iken Solicitor için bu süre 2 yıl.

Fransa'da avukat olabilmek için tamamlanması gereken iki eğitim süreci söz konusu. Staj öncesi eğitimi ve staj eğitimi olarak adlandırılacak bu süreçlere başlayabilmek için ön şart olarak üç yıl süren hukuk lisans eğitiminin tamamlanması isteniyor. Staj öncesinde geleneksel olarak Fransa'da hukuk fakültesinden mezun olmuş ve avukat olmak isteyen bir öğrenci öncelikle yüksek lisans eğitimine başlıyor. Yüksek lisansının ikinci senesinde IEJ eğitimini gerçekleştir-

mek için enstitüye başvuru yapıyor. IEJ eğitimini başarılı olarak tamamlamak ve/veya hukuk doktorası yapmak ve/veya hukuki danışman olarak 8 yıllık mesleki tecrübe sahibi olmak ve/veya yurt dışında bir baroda kayıtlı avukat olmak şartlarını taşıyan kişi, "Öğrenci Avukat" unvanıyla toplam 18 aydan oluşan altı aylık üç dönem şeklindeki staj eğitimine başlayabiliyor. Stajının üç dönemini de başarıyla tamamlayan Öğrenci Avukat, CAPA isimli Staj Değerlendirme Sınavına girmeye hak kazanıyor. Bu sınav, beş saat süren yazılı sınav, yabancı dil testi, sözlü sınav, proje savunması (ikinci altı aylık dönemde hazırlanan Kişisel Gelişim Projesi'nin (PPI) jüri nezdinde savunulması) ve deontoloji (mesleki etik kuralları) konularını kapsıyor. Ülkede CAPA sınavındaki başarı oranı yüzde 99.

Avrupa'da dikkat çeken diğer uygulamalara göreyse, İsveç'te avukatlık stajının belli süresi yok. Kantona göre bir-iki yıl arasında değişiyor. İtalya'da staj süresi 2 yılken İzlanda'daysa avukatlık stajı uygulaması bulunmuyor.

Portre

Melisa TEKELİ

Otto von Bismarck

Tam adı Otto Eduard Leopold von Bismarck-Schönhausen olan Bismarck, 1 Nisan 1815'te Prusya'da, Junker (toprak soylusu) bir baba ve burjuva bir aileden gelen annenin oğlu olarak dünyaya geldi. Ailesinin, özellikle annesinin eğitilmiş oluşu ve oğlunu da aynı yönde desteklediği, Bismarck'ın hayatını çocukluğundan itibaren etkiledi. Berlin'de lise eğitimini tamamladıktan sonra Göttingen Üniversitesi'nde hukuk okudu. Pek parlak bir öğrenci olmayan Bismarck, da-

ha sonra Prusya idari teşkilatına katıldı. 1839'da annesinin ölümünün üzerine istifa etti ve mali zorluklar yaşayan babasına yardım etmek için evine döndü. 1839'dan 1847'ye kadar Prusya'da sıradan bir hayat sürdü. Bu süreçte, muhafazakâr ve aristokrat bir aileden gelen Johanna von Puttkamer ile tanıştı ve evlendi.

1840'larda Bismarck'ın siyasi görüşü çok daha muhafazakârdı, tahayyülündeki ideal devlet Hıristiyan bir devletti. Özellikle Prusya için İngiltere-

re'yi model olarak gösterenler, Bismarck için alay konusuydu. 1847'de Prusya Federal Meclis üyeliğine seçildi. Yahudilere eşit haklar tanınmasına ve liberalizme karşı konuşmaları, muhafazakâr kitlenin desteğini almasını sağladı. 1848 Devrimleri konusunda da keskin bir karşı çıkış gösteren Bismarck, aynı yıl Ernst Ludwig von Gerlach'ın da aralarında bulunduğu diğer muhafazakârlarla birlikte Kreuzzeitung gazetesini çıkarmaya başladı. Bu gazete kısa bir sürede devrim kar-

şıtı insanların desteklediği temel bir basın organı haline geldi. Bismarck'ın gelecekteki rolünü anlamak için 1848 Devrimleri hakkında ne düşündüğü oldukça önemli. Bismarck devrim savunucularının sadece varlıklı ve eğitilmiş orta sınıfla sınırlı olduğunu düşünüyordu ve onlara bir önem atfetmiyordu. Muhafazakârlığı eski yönetim biçimlerini korumak olarak belirleyen Bismarck, Almanya'yı da sarsan 1848 Devrimleri'nin askeri güç kullanılarak bastırılmasını savundu.

1849'da Prusya Temsilciler Meclisi'ne seçildi ve ailesiyle beraber Berlin'e taşındı. Bu zamanlarda bir Alman milliyetçisi olmaktan oldukça uzaktı. Hatta arkadaşlarından birine "biz Prusyalıyız ve böyle kalmalıyız. Prusya Krallığı'nı Alman kimliğinin bir parçası olarak görmek istememeliyiz" dediği öne sürülüyor. 1851'de IV. William, Bismarck'ı Frankfurt'taki Federal Meclis'in Prusya temsilcisi olarak belirledi. Bu görev, monarşiye olan sadakatine karşı bir ödül niteliğindedeydi. Frankfurt'ta geçirdiği sekiz yıl, bir Prusya kentinden oldukça farklı bir kültürel çevre deneyimi kazanmasını sağladı. Bismarck'ın Alman milliyetçiliği ve Prusya'nın dış politika hedeflerine ilişkin görüşlerinin belirginleşmeye başladığı yer de bu Frankfurt deneyimi oldu. Prusya'yı Almanya'nın tartışmasız gücü yapabilecek seçenekleri düşünmeye başladı. Prusya'nın dominasyonundaki bir Kuzey Avrupa ve Avusturya'nın Slav bölgelere yönlendirilmesi, zihninde şekil almaya başladı. 1859'da Rusya, Mayıs 1862'de Fransa büyükelçiliğine getirildi. Paris'ten Berlin'e dönen Bismarck, artık 1848'deki muhafazakâr Bismarck değildi. Özellikle Frankfurt ve Paris'te yaşamak, eğitilmiş ve varlıklı orta sınıfın giderek artan önemini anlamasını sağlamıştı. Ayrıca imparatorun otoriter rejimini desteklemek için dış politikada başarının ülke içindeyse plebisitler kombinasyonunun

önemli yer tuttuğu Bonapartist rejimi Fransa'da bizzat deneyimlemişti. Eylül 1862'de Prusya'nın başbakanı olduğunda, dış ilişkiler alanında 11 yıllık deneyime sahipti. Deneyimleri sayesinde Fransa, Rusya ve Avusturya'nın dış politikası hakkındaki temel bilgilere de kişisel olarak sahipti. Parlamantonun askeriye üzerindeki hâkimiyetini azaltma konusunda I. William'la yaptığı görüşmelerde uzlaşmacı görüşlerine karşılık bulamayan Bismarck, muhalif bir pozisyon aldı. Bu konudaki görüşmelerde ve konuşmalarında, Prusya'nın askeri gücünün ülke içinde baskı için değil ulusal birlik amacına ulaşmada bir yol olarak kullanılması gerektiğinin işaretlerini veriyordu. I. William, bu tutumu üzerine Bismarck'ın 8 aydır yaptığı başbakanlık görevinden alındığını 1863'te açıkladı. Bismarck, bunun üzerine tekrar dış politika alanına döndü. Prusya dominasyonunda bir Almanya hedefine ulaşmak için Alman milliyetçiliği kartını oynamaya karar verdi. Avusturya'ya karşı Macar milliyetçiliğini körükledi -ki bu politika, bir zamanlar sahip olduğu muhafazakarlığın yerine şimdi radikal araçları koyduğunun bir göstergesiydi. Geçen zaman içerisinde söylemleri ve eylemleriyle orta sınıfın büyük bir kısmının Prusya monarşisini müttefikleri olarak görmesini sağladı. 1864'te Schleswig Dükalığı nedeniyle Danimarka'yla savaşıldı.

1866'da Avusturya'yla girilen savaşa Prusya'dan daha büyük olan Avusturya'nın Alman birliğinin lideri olması ihtimalini ortadan kaldırdı. Nitekim 1867'de kurulan Kuzey Almanya Konfederasyonu Bismarck'a göre bir başlangıç noktasıydı. 1870'te Fransa ve Prusya arasında savaş yaşandı. Savaş sürecinde III. Napolyon'un hem içeride hem de dışarıda destek alamadığını gören Bismarck, bu durumdan oldukça memnundu. Bismarck başlangıçta taarruz sonraları savunma durumuna geçti, Fransa'yı yalnızlaştırma politikası izledi. Sedan Savaşı'nda kazanılan zaferden sonra Main nehrinin güneyindeki Katolik Alman devletleri Prusya'ya katıldı ve böylece 1871'de Alman ulusal birliği kurulmuş oldu. Alman Şansölyesi unvanını alan Bismarck, 1872-1873 arasındaki kısa bir dönem hariç 1890'a kadar Prusya'nın başbakanlığı görevine devam etti. Zaten aynı yıl içinde kısa bir süre sonra da Hamburg'da öldü. Bismarck, Avrupa'daki güç dengesini çok iyi anlamış, bazı küçük ödümler verip güçlü devletlerin yansızlığını sağlayarak en uygun zamanda kiminle savaşacağını çok iyi kestirmişti. İktidardan düştüğü 1890'a kadar, kendini tüm Avrupa diplomasisinin kilit adamı, Almanya'yı da en önemli ve güçlü devlet haline getirdi. Alman ulusal birliğini kurarak Viyana Kongresi düzenini yıkmış olmakla birlikte, o kongrenin

yenik devletlerin yeniden uluslararası sisteme alınması için onlara ılımlı davranılması, barış ve istikrarın sürdürülmesi ilkelerini sürdürdü. Kimi tarihçilere göre, bu politikayla tutarlı olmayan şekilde Alsace-Lorraine bölgesinin Almanya'ya katılması, iktidarda kaldığı yirmi yıl boyunca belki de tek hatasıydı. Çünkü Fransa, halkının çoğu Fransızca konuşan bu önemli endüstri bölgesinin yitirilmesinin acısını unutmuyacak ve Alsace-Lorraine sorununu 20. yüzyılın ortalarına kadar sürecek Fransız-Alman düşmanlığının önemli nedenlerinden biri olacaktı. Almanya, 19. yüzyılın geriye kalan bölümü ve 20. yüzyılın başında da bölünmüşlüğü, yani "Alman ikiliğini" tam anlamıyla gideremedi. "Bütün Almanların tek bir devlet içinde birleştirilmesi" hedefini Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra sahiplenilen Adolf Hitler'in yol açtığı sorunlara ortada. Nitekim tarihçiler biraz da bu nedenle olsa gerek Bismarck'ın yarattığı Almanya'nın milliyetçi duygulara sahip güçlü bir nüfus aracılığıyla değil kabine diplomasisi ve sınırlı sayıda savaş aracılığıyla oluştuğu görüşüne dikkat çekiyor. Buna göre, Avrupa'da Almanca konuşulan tüm alanlar değil Prusya'nın hegemonyasını koruyarak devam ettirebileceği alanlar birliğe dâhil edildi. Bismarck'ın yayılmacı olmayan politikası, her zaman statükoyu ve Viyana düzenini korumaya yönelikti.

Finlandiya'da Yardım Zamanı

Aygün KARLI

Finlandiya hükümeti, 2017 sonunda başlatılacak bir pilot uygulama başarılı olduğu takdirde her reşit vatandaşına

Yardım nasıl olacak?

Finlandiya, geçtiğimiz yıl içinde yoğun bir şekilde ekonomi meselelerine odaklandı. Yılın neredeyse tümü grevlerle ve maaş azaltımıyla geçti, neoliberal politikaların etkisiyle hükümete yönelik tepkiler de arttı. Gündeme gelen yeni bir gelişmeysen, Finlandiya halkını

Uygulamaya tepkiler

Söz konusu uygulama birçok insana büyük bir kolaylık teşkil edecek nitelikte. Fakat aynı zamanda hastalık veya yaşlılık gibi çeşitli nedenlerden dolayı sosyal yardıma muhtaç birçok insanın zor durumda kalmasına neden olabileceği riskini de bünyesinde barındırıyor. Örneğin aynı

Finlandiya'nın düşüşü

Finlandiya'nın üçlü koalisyon hükümeti, ekonomide üç senedir yaşanan durgunluğu giderme ve devletin artan borçlarını kapama amacıyla uygulamaya koymayı hedeflediği ve işçilerin haklarını büyük oranda kısıtlayacak tasarruf politikalarıyla geçtiğimiz Eylül'de büyük tepki çekmişti. Başkent Helsinki 1991'den beri yapılan en büyük eyleme sahne olurken, yurt çapında büyük çaplı grevler gerçekleştirilmişti. Tepkilerin ardındansa hükümet, söz konusu tasarruf planını geri çekip farklı çözüm yolları arayacağını duyurmuştu. Nüfusun hızla yaş-

na kayıtsız şartsız 800 Euro'luk para yardımında bulunacağını açıkladı. Pilot uygulamanın sonunda beklenen ba-

ikiye bölmüş durumda. Hiçbir koşula bağlı olmaksızın her vatandaşa 800 Euro'luk yardımda bulunulması fikri Fin vatandaşların ilgisini çekmiş benziyor. İlk etapta bir deneme süresine tâbi tutulacak uygulamanın öncelikli hedefi işsizlik oranını düşürmek. Fakir veya zengin farkı

anda hem işsizlik hem de kira yardımı alan insanlar, bu uygulamayla büyük oranda maddi kayba uğrayabilecek. Helsinki gibi kira fiyatlarının oldukça yüksek olduğu şehirlerde ayda 800 Euro'yla geçinmek mümkün olmayacak. Bu uygulama elbette toplumun bazı kesimlerinde ne-

lanmasının da etkisiyle Finlandiya şu anda, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri yaşadığı en büyük ekonomik krizi yaşıyor. 5.4 milyonluk nüfusa sahip ülkedeki emekli sayısı 1.4 milyonun üzerinde. Bunların 200 bini devletten emekli maaşının haricinde kira yardımı da alıyor. Söz konusu koşulsuz maddi destek projesi uygulamaya geçirildiği takdirde bu, tüm sosyal yardımların kesilmesine neden olacak ve emekli maaşı alan vatandaşların üçte ikisinin eline geçen maddi yardımda fark edilir oranlarda bir düşüş gerçekleşecek. Hükümet tasarruf politikaları

şarı elde edilirse devletin sunduğu emeklilik, çocuk yardımları ve işsizlik maaşı gibi tüm sosyal hizmetler yürür-

gözetmeksizin para yardımı alacak vatandaşların söz konusu uygulamayla artık daha düşük ücretli işlerde çalışmayı kabul edecekleri ve bunun yüzde 9 seviyesini geçen işsizlik oranını azaltması bekleniyor. Bu yolla istihdam oranı, alım gücü ve tüketimin artması, dolayısıyla dev-

şeyle karşılanıyor. Yapılan bir ankete göre nüfusun yüzde yetmişinin olumlu olarak nitelendirdiği uygulama başarılı olduğu takdirde artık öğrenciler geçim sıkıntısı korkusu yaşamadan okula devam edebilecek, yeni mezunlar iş hayatının ilk senelelerini daha az sıkıntı yaşayarak

gerçevesinde ayrıca bir de emeklilik reformu planlıyor. Bu reforma göre emeklilik yaşı, ortalama yaşam süresine dayanarak artırılacak ve emeklilik maaşlarında düşüş gerçekleşecek. Emekliler, söz konusu emeklilik reformuyla ilgili yapılan bazı sokak röportajlarında ve bazı haber sitelerine bıraktıkları okuyucu yorumlarında planlanan reformların hayata geçirilmesi halinde kira ve gıda alışverişi arasında tercihte bulunmak zorunda bırakılacaklarını, çünkü hem kiralalarını ödemeye hem de gıda alışverişi yapmaya güçlerinin yetmeyeceğini ifade

lükten kaldırılacak ve tüm bunlar yerini tüm reşit vatandaşlara verilecek koşulsuz ödeneğe bırakacak.

letin elde edeceği vergilerde de artış elde edilmesi bekleniyor, umuluyor. Özellikle işsizlik ve istihdam konusunda yoğun baskılara maruz kalan hükümetin konuyu bu şekilde çözme girişimi kimilerine göreyse Finlandiya'nın refah düzeyini olumsuz etkileyeceği benziyor.

geçirecek ve tek başına çocuk yetiştiren ebeveynler çocuklarına ve kendilerine daha fazla zaman ayırabilecek. Ancak tüm bu gelişmeleri Finlandiya'nın son zamanlarda yaşadığı sıkıntılar dışında değerlendirmek mümkün değil.

ediyor. Bazı emeklilerse bu durumda intihar edeceklerini ifade ediyor. Bu "tepki" yersiz değil gibi zira Finlandiya, Kuzey Avrupa ülkeleri arasında en yüksek intihar oranına sahip ülke olma özelliğini koruyor. Yunanistan'ı, yaşadığı ekonomik kriz esnasında en ağır biçimde eleştiren Avrupa ülkesi Finlandiya'yı. Şimdi, işadami kimliğiyle ülkeyi yöneten başbakanın, kendi ülkesini yaşayan krizden ne kadar (az) zararlı çıkarabileceği sorusunun yanıtı doğal olarak merakla bekleniyor.

Avrupanın Başkentleri

Sofya

Ahmet M. SÖNMEZ

AB'nin en büyük on beşinci kenti olmanın yanı sıra Bulgaristan'ın en büyük kenti ve de başkenti olan Sofya, 1.2 milyon nüfusa evsahipliği yapıyor. Ülkenin batısında yer alan kent, Sırbistan sınırına sadece 50 kilometre uzaklıkta. Bulgaristan'ın önemli kayak merkezlerinden olan ve uçurum anlamına gelen Vitoşa Dağı eteklerinde kurulu kent, Avrupa'nın geçim bakımında en ekonomik ama havası en kirlili başkentlerinden. Milattan önce 7000'den beri insan yerleşiminin bulunduğu kentin ilk önemli yerleşimcileri Trakyalı bir kabile olan Serdiler. Milattan önce birinci yüzyılda Romalılar bu kabilenin bağımsızlığına son vermiş ve buraya da "Serdilerin kenti" anlamına gelen Serdika adını vermiş. Söz konusu isme Bulgar metinlerinde rastlanıldığı en geç tarihse 19. yüzyıl. Antik dönemde önemli bir kent olan Sofya rivayet odur ki İmparator Büyük Konstantin tarafından "Benim Romam" olarak anılmış ve imparatorluğun başkenti olma unvanını İstanbul'a kıl payı kaçırmış. Yunancada Serdopolis, Slavca'da "Ortadaki" anlamına gelen Sreda olarak anılan kentin Sofya adını almasıysa Hristiyan şehitlerinden olduğuna inanılan Sofiya adına 6. yüzyılda kentte inşa edilen Azize Sofya Kilisesi'yle olmuş. Bulgarlar tarafından Sredets ismiyle anılmaya devam etse de Osmanlı egemenliği Sofya isminin popülerleşmesine katkıda bulunmuş, yıllar içinde de bu isim Bulgarların tercih

ettiği ismin yerini almış. Kentin önemli bir özelliği de, Avrupa'daki diğer başkentlerin tersine büyük nehirler veya köprüler barındırmaması ve dağlarla çevrili olması.

Çok eski bir yerleşim yeri olmasına istinaden "büyüyen ama yaşanmayan" kent olduğu söylenen Sofya, Keltik kökenli Trakyalı kabile Serdiler'den sonra devam eden Roma hâkimiyetinde bölgede önemli bir merkez haline gelmiş. Kamu binaları, koruyucu duvarlar, kuleler, hamamlar, amfi tiyatro ve büyük bir forumun inşa edildiği kent, hem eyalet başkenti olmuş hem de milattan sonra 2 ve 3. yüzyıllardan sonra önemli bir ekonomik ve siyasi merkez haline gelerek Roma İmparatorları'nın ikamet ettiği yerlerden biri haline gelmiş. Hristiyanlık inancının İmparatorluk'ta meşru bir inanç olduğunu deklare eden ilk resmi belge olan İmparator Galerius'un "Hoşgörü Beratı" da 311'de Sofya'da ilan olunmuş ve Hristiyanlara yönelik kovuşturmaların durdurularak Hristiyanlığın resmi seviyede kabul gören inançlardan biri olmasını sağlamış. 447'deki Hun istilası neticesinde yanıp yıkılan kent, İmparator I. Justinien tarafından tekrar inşa ettirilmiş ve bugün hala kalıntıları görülebilecek olan kent duvarları yaptırılmış. Bulgar Krallığı'nın kurulmasıyla başkentlik unvanını 9 ve 12. yüzyıllar arasında devam ettiren kent 14. yüzyıl sonunda Osmanlı İmparatorluğu'nun Sofya Sancağı'nın merkezi

haline gelmiş. Sonrasındaysa tam dört yüz yıllık bir süre için Rumeli Beylerbeyliği'nin merkezi olmuş. 500 yıllık Osmanlı hâkimiyeti döneminde kente inşa olunan yüzlerce camiden bugün işlevsel durumda olansa sadece Banya Başı Camii.

Tüm zamanların en ünlü Bulgarlarından birisi olan Bulgar özgürlük savaşçısı Vasil Levski'nin 1873'deki idamından beş sene sonra biten Rus-Osmanlı Savaşı'yla kent Osmanlı idaresinden çıkmış. 1877-78 Türk-Rus Savaşı sırasında yakılmaktan kıl payı kurtulan kent, 1879'da İlk Ulusal Kurucu Meclis tarafından Bulgaristan'ın başkenti ilan edilmiş. İkinci Dünya Savaşı'nda Müttefik kuvvetlerinin hava bombardımanı hareketlerinden çok etkilenen kentte iki bin insan hayatını kaybetmiş. Ancak savaşın sonuna kadar kent hayatının bir parçası olarak köpeklerin sorun yarattığına, Columbia Üniversitesi'nden bir profesörün bir köpek sürüsünün saldırısı sonucu ölmesiyle karar verilmiş.

Bulgaristan'ın sembollerinden olan Alexander Nevski Katedrali, Ulusal Tarih Müzesi ve Ulusal Arkeoloji Müzesi kentin görülmeye değer mekânları arasında yer alıyor. Ancak kentin sokak hayatını teneffüs edebilmek için trafiğe kapalı Vitoşa Caddesi'ni arşınlamak lazım. Zira pek çok kafe, restoran ve mağazanın bulunduğu bu cadde, Sofya'nın kalbinin attığı yer konumunda.

bir gökdelen.

Yeşil alanların bol olduğu kentte Bulgar Çarı III. Boris'den mülhem Borisova Gradina Parkı, Vitoşa Dağı'nı içeren Vitoşa Doğa Parkı kentin akciğerleri konumunda. Yıl boyunca işleyen iki teleferikle kentten dağın eteklerine ulaşım mümkün.

Kentin Belediye Başkanı olan Yordanka Fandakova, merkez sağ GERB Partisi'nden ve halihazırdaki Bulgar Başbakanı Boyko Borisov da aynı Parti'nin başkanı durumunda. Altı yıldır bu görevi yürüten Fandakova'nın kentle ilgili en önemli problemi başboş sokak köpekleri. Resmi rakamlara göre altı bin 600, gayri resmi rakamlara göre 70 bin köpeğin Sofya sokaklarında dolaştığı düşünüldüğünde durumun vahametini ortaya çıkarıyor. Bu zamana kadar kent hayatının bir parçası olarak köpeklerin sorun yarattığına, Columbia Üniversitesi'nden bir profesörün bir köpek sürüsünün saldırısı sonucu ölmesiyle karar verilmiş.

Bulgaristan'ın sembollerinden olan Alexander Nevski Katedrali, Ulusal Tarih Müzesi ve Ulusal Arkeoloji Müzesi kentin görülmeye değer mekânları arasında yer alıyor. Ancak kentin sokak hayatını teneffüs edebilmek için trafiğe kapalı Vitoşa Caddesi'ni arşınlamak lazım. Zira pek çok kafe, restoran ve mağazanın bulunduğu bu cadde, Sofya'nın kalbinin attığı yer konumunda.

